DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

SOBOTA, 25. MARCA 1967

Št. 11, leto XXVI

NOVO ZDRAVILO

— Nič vročega čaja, povejte jim, koliko bo do na koncu plačali za zdravljenje, pa se bodo spotili...

Karikatura: ANDREJ NOVAK

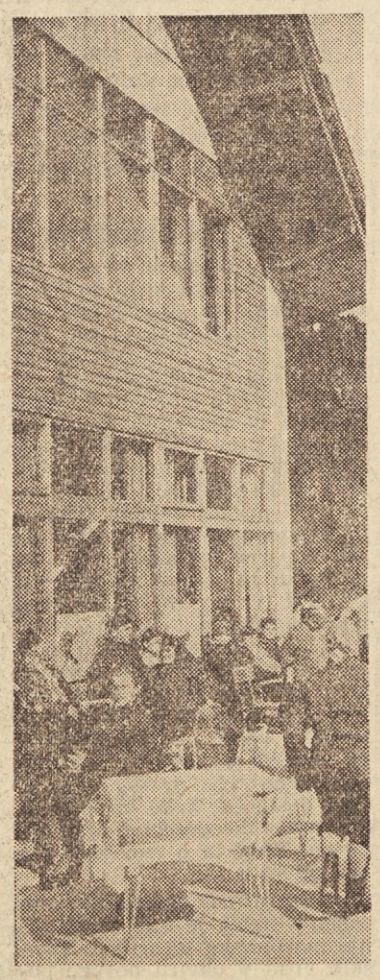

Zadnja lepa nedelja je bila kriva temu, da je le malokdo ostal za mestnimi zidovi. Mnogi so se hoteli naužiti tudi snega, seveda v hribih, kajti doline so že dolgo kopne. Za Ljubljančane, čeprav ne samo zanje, pa je bil še posebej privlačen Ljubelj, pravzaprav smučišča na Zelenici. Od tod so tudi naši trije posnetki. In medtem ko so se nekateri zares športno izživljali, so se drugi odločili za bolj »penzionistovsko nedeljo«, tretji pa, teh ni na naših slikah, pa so ostali raje na toplem — za točilno mizo... Pa saj je tudi v tem rekreacija!

Foto služba DE

FRANC UREVC:

RAZMIŠLJANJE
O REORGANIZACIJI SINDIKATOV

Po IV. plenumu Zveze komunistov Jugoslavije, ko smo ponovno ovrednotili delo političnih organizacij in ko se je Zveza komunistov odločila za reorganizacijo, je bilo večkrat slišati, da je treba reorganizirati tudi sindikalno organizacijo. Reorganizacija ZK je bila v samem začetku med drugim logično utemeljena tudi s tem, da je treba onemogočiti, da bi posamezniki ali posamezne skupine lahko še naprej imeli odločilen vpliv na posamezne sektorje dela. Zato naj bi se ZK organizirala tako, da se ne bi več direktno operativno vmešavala v delo oblastvenih organov. Tudi predstavniki teh organov — to je izvršnega sveta in skupščine — ne bodo več člani izvršnih komitejev CK.

Glede sindikatov je stvar precej drugačna. Sindikat ni bil in ni organizacija, ki bi bila neposredno povezana z oblastjo. Kot osnovni razlog, da je treba tudi sindikate reorganizirati, navajajo pristaši reorganizacije dejstvo, da so sindikati oziroma sindikalni forumi — od izvršnih odborov sindikalnih podružnic v delovnih organizacijah do centralnega sveta ZSJ — preveč odmaknjeni od članstva, da članstvo nima prave možnosti vplivati na politiko forumov in da po drugi strani člani ne sprejemajo politike in sklepov posameznih forumov kot svojo lastno politiko in sklepe in se zato zanje v praksi tudi ne zavzemajo. Tako nastaja velik razkorak med deklarirano politiko sindikatov in izvajanjem te politike v delovnih organizacijah.

Te pomanjkljivosti so — vsaj po mojem mnenju — v precejšnji meri resnične, čeprav jih ne bi smeli posplošiti za vse delovne organizacije in za vse člane sindikata. Vendar je treba vedeti, da smo se teh pomanjkljivosti v precejšnji meri zavedali že veliko pred IV. plenumom CK ZKJ in da smo zato na nekaterih plenumih republiškega sindikalnega sveta in več ali manj na vseh občnih zborih občinskih sindikalnih svetov že lani obravnavali problem **učinkovitosti** dela sindikatov. Ugotavljali smo namreč že dlje, da številni sklepi, dogovori, itd. v republiškem in občinskih forumih, še celo pa v izvršnih odborih sindikalnih podružnic nikoli niso bili realizirani zato, ker nam ne uspe dovolj mobilizirati članov.

VZROKI NEZADOSTNE UČINKOVITOSTI SINDIKATOV

Osnovno vprašanje v zvezi s tem pa je, ali lahko takšna ali drugačna reorganizacija sindikatov bistveno pripomore k večji učinkovitosti sindikalnega dela ali ne. Če pa hočemo na to vprašanje dati vsaj približno pravilen odgovor, moramo najprej pokušati ugotoviti vzroke za premajhno učinkovitost dela sindikatov. Možno namreč je, da glavni vzroki neučinkovitosti

(Nadaljevanje na 2. strani)

Demokratičnost ni anarhija

Na kandidacijskem zboru prečita predsedujoči listo možnih kandidatov za odborniška in poslanska mesta. Nekje iz sredine dvorane se dvigne roka — znak, da nekdo prosi za besedo.

Predsedujoči pojasnjuje: bilo je več kandidatov, štirje, pa so se potem trije zahvalili za kandidaturo, češ da so preobremenjeni z delom, ali pa da so predvideni za delovna mesta, na katerih ne morejo opravljati tudi dolžnosti poslanca.

— Prosim, tovariš, ali imate vi predlog še za kakega kandidata za zveznega poslanca?

— Nimam...

To je mala sličica s kandidacijskega zbora v moji volilni enoti, prepričan pa sem, da je do podobnih pogovorov v dosedanji predvolilni aktivnosti prihajalo še marsikje.

Dejstvo je, da so »solo kandidature« volivcem na splošno nesimpatične — in dejstvo je tudi, da jih velja čimprej ukiniti. Pri evidentiranju in kandidiranju odbornikov in predstavnikov v zborih delovnih skupnosti smo »solo kandidature« že odpravili, pojavljajo pa se še vedno pri poslanskih mestih za republiški zbor in za zvezno skupščino.

Vendar pa menim, da je vprašanje števila kandidatov vseeno drugotnega pomena in če imam pomisleke glede »solo kandidatur«, potem so ti pomisleki povezani bolj z razmišljanjem, kaj storiti, da bi takšne kandidature čimprej izginile iz našega političnega življenja, kakor pa z razmišljanjem, zakaj trenutno takšne kandidature še imamo.

Volivec, ki protestira zaradi tega, ker nima možnosti izbirati med več kandidati, ima do tega protesta polno pravico, vendar pa — vsaj po mojem mnenju — hkrati s tem še ni pokazal tudi pripravljenosti za sodelovanje v tako važni skupni zadevi, kot so volitve. Normalno bi namreč bilo, da volivci ne začnejo razmišljati o kandidatih šele na kandidacijskem zboru, temveč mnogo prej — saj predvolilna dejavnost ne traja od včeraj, temveč se intenzivno odvija že več mesecev, pri čemer prehaja iz ene faze v drugo, višjo fazo, za katero je značilna že večja izoblikovanost mnenj in priprav. Časa je torej dovolj za premislek, koga kandidirati — in ta premislek ni monopol nobene politične organizacije, tudi Socialistične zveze ne, čeprav je le-ta nosilec predvolilne aktivnosti.

Do nesporazuma, kakršnega smo opisali v uvodu, ne prihaja zaradi predpisov o volitvah, temveč zaradi tega, ker nekateri občani zamenjujejo organizirane (kakšne pa naj bi drugače bile?) priprave za volitve z »nameščenimi volitvami«, oziroma ker menijo, da je demokratičnost volitev zagotovljena samo takrat, kadar se odvijajo »spontano«, brez priprav, brez organiziranosti, ki pa je pravilo pri volitvah v vseh državah.

Takšna neorganiziranost pa ni in nikoli ne more biti zagotovilo demokratičnosti. Lahko je samo dokaz anarhije, ki pa je menda nihče ne želi kjerkoli v našem življenju in torej tudi ne v našem političnem življenju in v pripravah za volitve.

MILAN POGAČNIK

- STR. 2: REZERVIRANI STOLPEC
- STR. 3: SAMO BRANITI REFORMO JE ZDAJ ŽE PREMALO
- STR. 4: PO DVEH LETIH...
- STR. 6: DELOVNI SPORI SO ODRAZ POMANJKLJIVIH PRAVILNIKOV
- STR. 7: FIČO NA IGRALNI MIZI
- STR. 8: AKCIJA »NAJEMNINE« V KOPRU
- STR. 9: NA ČRNI RULETI

MALA TRIBUNA

PROIZVAJALCEV O REVALORIZACIJI OSNOVNIH SREDSTEV

Obvarovati koristi podjetja

Razpravlja Gregor Klančnik, direktor Železarne Ravne na Koroškem

Pri obravnavanju rezultatov revalorizacije je eno izmed važnih vprašanj tudi višina obresti od poslovnega sklada, ki jih plačujejo delovne organizacije. Zakon o revalorizaciji osnovnih sredstev namreč predvideva, da se poslovni sklad podjetij poveča za razliko, to je za finančni rezultat revalorizacije. Vendar se ob tem načeloma ne bi smele povečati družbene obveznosti, to je obresti od poslovnega sklada, ker bi to lahko bistveno zmanjšalo dohodek podjetij.

V praksi, različno po posameznih gospodarskih panogah, se je obrestna mera na poslovni sklad tudi res znižala, vendar ne za toliko, kot je bilo napovedano. Zaradi tega dohodek in sklade podjetij pritiskajo višje družbene obveznosti, ki so kajpak različno visoke glede na strukturo sredstev, s katerimi upravljajo posamezne delovne organizacije. To pa podjetja, ki seveda želijo »obvarovati« svoj dohodek, mimo drugega sili tudi v določanje minimalnih stopenj amortizacije.

Prav s to zadevo smo začeli pomenek z današnjim gostom MALE TRIBUNE, Gregorjem Klančnikom, direktorjem Železarne Ravne na Koroškem.

»Kaj za vaše podjetje pomeni znižanje obresti na poslovni sklad?«

»Okroglo 78,7 milijona S-dinarjev več družbenih dajatev kot pred valorizacijo, ko je bila obrestna stopnja višja! Zgodilo se je torej tisto, česar smo se najbolj bali, namreč, da bo ostalo samo pri napovedih, da se naj obremenitev podjetij po revalorizaciji ne bi povečala.

Rad pa bi povedal, da je tudi Železarna Ravne prek poslovnega združenja jugoslovanskih železarn ves čas opozarjala, da znižane obresti od poslovnega sklada pomenijo nujen pogoj, če naj podjetja tudi vnaprej nosijo približno enake družbene dajatve. Oblikovalci predpisov pa so obrestno stopnjo zelo previdno znižali, za črno metalurgijo na primer od 2 na 1,7 % in za kovinsko industrijo od 4 na na 3,5 %. Rezultat tega je omenjenih 78,7 milijona S dinarjev dodatnih stroškov. To nas boli predvsem zaradi tega, ker gre za nas popolnoma izgubljen denar; hkrati to potrjuje, da so centralizirana sredstva v naši družbi ob vsem govorjenju o decentralizaciji še vedno močno občutna.«

»Obremenitev, ki jo omenjate, je nedvomno visoka. Njenega vpliva na poslovanje podjetja pa vendar ni mogoče opredeliti, ne da bi vedeli, na kakšen način ste pri vas revalorizirali osnovna sredstva, saj je od nove vrednosti teh sredstev odvisna tudi stopnja obresti. Kako je s tem?«

»Odkrito lahko povem, da je bilo naše izhodišče za revalorizacijo tako, da smo se v okvirih zakonitih predpisov na vsak način želeli izogniti prehudim dodatnim dajatvam. Zaradi tega smo se poslužili ugodnosti, ki nam jo daje zakon o revalorizaciji osnovnih sredstev, da se namreč v utemeljenih primerih in pod določenimi pogoji lahko odločimo za nižjo stopnjo revalorizacije, kot pa je minimalno predpisana. Tako smo se pri topilnicah in energetskih napravah odločili za polovico nižji faktor revalorizacije, pri kovačiji pa za 20 % nižji faktor, kot je minimalno predpisan. Navzlic tako znižani revalorizaciji pa so

(Nadaljevanje na 8. strani)

REZERVIRANI STOLPEC

Štefan Bogovčič

tajnik sindikalne podružnice skupnih strokovnih služb kombinata Brest, Cerknica

● **Povejte, prosim, kaj ste storili v podjetju, da bi delavcem kar najbolj olajšali vsakdanjo pot na delovno mesto?**

Podatki kažejo, da stanuje velika večina zaposlenih v vaši delovni organizaciji v povprečju celih 8 kilometrov od svojega delovnega mesta. Precej ljudi se vozi na delo celo iz Otave, Rakitne, Žilc, Unca in Loškega potoka. Od Rakitne do Cerknice pa je kar 24 kilometrov, kar ni tako malo, če pomislimo, da morajo nekateri opraviti to pot vsak dan dvakrat.

Seveda je naša delovna organizacija napravila največ kar je mogla, da bi bila vožnja naših delavcev na delo in domov kar najbolje organizirana. Tako smo sklenili z ljubljanskim podjetjem SAP pogodbo, da dva avtobusa redno obratujeta na relacijah Rakitna—Cerknica in Unec—Cerknica. Tisti delavci pa, ki stanujejo na primer v Loškem potoku, Novi vasi, Starem trgu in drugod, se vozijo na delo z rednimi avtobusi.

Do minulega leta je prevoze krepko regresiralo podjetje, saj so prispevali posamezniki mesečno le po 500 S-din. Potlej pa so samoupravni organi sprejeli sklep, da regres postopoma ukinemo, tako da ga leta 1970 sploh ne bo več. Danes še dajemo regrese, vendar le za relacije, daljše od 5 kilometrov, dve tretjini ekonomske cene prevoza pa morajo plačati interesenti sami. Tako velja vožnja tiste, ki stanujejo na primer na Rakitni, 8640 mesečno, one iz Loškega potoka pa celo 13.400 S-din.

Seveda pa se največ ljudi vozi na delo še vedno z lastnimi sredstvi: v glavnem s kolesi in mopedi.

Štefan Horvat

prometni miličnik pri Postaji prometne milice v Ljubljani

● **Veliko delavcev je vezanih na prevoz z javnimi prevoznimi sredstvi, da pridejo do svojega delovnega mesta. Kaj bi vi povedali na to temo?**

Zjutraj vstajam ob štirih in se vračam domov po drugi uri popoldne. Stanujem pa niti ne tako daleč. Le v Črnučah. Črnučani pa vemo, kakšna je trolejbusna zveza s tem ljubljanskim predmestjem.

Prometni miličnik sem že tri leta. Sprva sem služboval v Ribnici, sedaj pa sem že dve leti v Ljubljani, pravzaprav odkar sem poročen v Črnučah. Da bi dobil stanovanje v Ljubljani, skorajda ne upam več. Pri nas je potrebno čakati na stanovanje tudi 10 let, za gradnjo družinske hišice pa nisem dobil gradbenega dovoljenja.

Poleti se vozim v službo s kolesom, pozimi pa pešačim do Ježice, kjer je najbližja trolejbusna postaja, več kot pol ure. Služba pri prometni milici pa tudi ni lahka. Bojim se, da bom še nekaj časa ostal vezan na prevoz. Vesel pa sem, da imam kot miličnik brezplačen prevoz. Tudi na avtobusu, ki vozi v Kamnik, ter ustavlja v Črnučah. Želel pa bi, kot verjetno še precej Črnučanov, da bi vozil naš trolejbus tudi po deveti uri zvečer, kajti ni nas malo, ki moramo pešačiti vsak dan do Črnuč in še naprej vsak dan do svojega doma.

Jože Štošicki

ključavničar v trboveljskem obratu Rudnika rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik

● **Koliko morate vsak mesec odriniti za vožnjo na delo in z dela in koliko vam pri tem pomaga rudnik?**

Na delo se vozim z rudniškim avtobusom iz 5 kilometrov oddaljenega Gaberskega. Vsako jutro vstanem ob petih in petnajst minut kasneje me avtobus že odpelje do mojega delovnega mesta. Po končanem delu pa spet z avtobusom domov. Za vožnjo dam mesečno 2600 S-din, nekateri, ki pa stanujejo v oddaljenejših krajih, pa prispevajo več. Iz Gaberskega in s Podmeje se nas vozi 70 rudarjev. Vsi skupaj prispevamo približno 147.000 S-din na mesec, razliko — 200.000 S-din, kolikor so dejanski stroški prevoza, pa plača obrat. Na delo se vozi tudi 12 rudarjev iz precej oddaljenega Dobovca. Te vozi tovornjak, ker je cesta preozka za avtobus.

Z vožnjo sem zadovoljen, ker vozi avtobus redno po določenem voznem redu. Zato tudi ne prihajam na delo utrujen od vožnje, za katero moram reči vse najboljše. Gotovo pa je teže onim z Dobovca, ker pridejo na delo precej »zrukani« od vožnje.

Vera Glavič

likvidant v računovodstvu tovarne Saturnus, Ljubljana

● **Se vozite na delo? Če se, je kakšna možnost, da bi dobili delo bliže domu in seveda, si to sploh želite?**

Službo želim obdržati in zato — vztrajam, čeprav moram vsak dan vstajati ob štirih zjutraj, da bi se 12 ur kasneje spet vrnila domov. Odkar imamo z Ljubljano avtobusno zvezo, lahko zjutraj spim uro dlje, vrnem pa se tudi dve uri prej kot na primer predlanskim, ko sem se na delo vozila z vlakom.

Seveda bi se raje zaposlila bliže domu, vendar te možnosti ni. V Velikem Gabru pa živim v hišici, ki je last moje matere. Tako imam vsaj stanovanje, ki ga v podjetju ob obilici drugih nujnejših prošenj še lep čas ne bi mogla dobiti. Zato mi še najbolj prav hodi, če vse ostane tako, kot je zdaj.

Ob povprečnem zaslužku med 70 ali 75 tisoč S-din me pa vendarle precej prizadene, da za vožnjo na delo in domov vsak dan odštejem 900 dinarjev. Kot vsakomur drugemu, ki se vozi na delo, mi podjetje povrne le 3500 dinarjev na mesec. Iz svojega žepa torej prispevam približno 20 tisočakov mesečno, odvisno od števila delovnih dni. Zdaj, ko mož dobiva delo na dom in se mu ni treba vsak dan voziti v Ljubljano, je naši družini odpadel vsaj ta strošek in tako se nekako le prebijemo.

NA ROB OBČNEMU ZBORU SINDIKATA V TŽV BORIS KIDRIČ V MARIBORU

S stranskega tira!

Razprava na občnem zboru sindikalne organizacije v Tovarni železniških vozil Boris Kidrič v Mariboru ni bila posvečena samo nadaljnjim izboljšavam tehnoloških postopkov, modernizaciji proizvodnje, nagrajevanju in medsebojnim odnosom, marveč so delegati kritično spregovorili o nadaljnji usmeritvi proizvodnje. In prav o tej temi zapišimo nekaj več v našem poročilu, saj je usmeritev proizvodnje osrednji problem tega več kot 3000-članskega kolektiva. V nasprotnem primeru se sicer lahko kaj hitro zgodi, kot je bilo ničkolikokrat slišati na občnem zboru, da bodo morali zmanjšati obseg dela. Kaj pa pomeni zmanjševanje obsega dela v podjetju, kot je tovarna železniških vozil, si lahko mislimo. A kakorkoli, dejstvo je, da TŽV Boris Kidrič samo s proizvodnjo železniških vozil nima najbolj svetlih perspektiv.

NEUGLAŠEN ORKESTER

A kljub temu, da so si v tovarni železniških vozil v Mariboru takoj po gospodarski reformi začrtali dokaj jasno pot gospodarjenja in nadaljnjega usmerjanja proizvodnje, pa se zlasti upravno tehnično vodstvo podjetja in samoupravni organi teh dogovorov niso držali. Člani sindikata so na minulem občnem zboru omenjali dva primera. Prvi primer pomeni programirano sodelovanje z mariborsko tovarno avtomobilov. Res je, da bi za takšno sodelovanje s TAM v tovarni železniških vozil potrebovali dodatna sredstva, zlasti za nakup novih strojev in druge tehnične opreme, ki bi jo nujno terjala nova proizvodnja. Res pa je tudi — in temu je veljal očitek sindikata, da vodstvo podjetja in strokovne službe niso dovolj proučili vseh možnosti, kako bi razrešili probleme kooperacije s podjetjem TAM in o tem seznanili ves kolektiv.

Drug primer neizpolnjevanja zadanih nalog je tudi sodelovanje mariborske tovarne železniških vozil v okviru novega poslovnega združenja proizvajalcev železniških vozil Jugoslavije. Prav strokovne službe v TŽV Boris Kidrič bi namreč morale v okviru združenja vztrajati, da bi med proizvajalci železniških vozil v Jugoslaviji izvedli načrtno delitev dela. Očitno pa je, da so strokovne službe mariborske tovarne to možnost dobesedno izpustile iz rok. Sicer se ne bi hotela obtem, ko v Mariboru in v TŽV v Kraljevem nimajo izkoriščenih vseh proizvodnih zmogljivosti, vključiti v proizvodnjo in popravilo šinobusov tudi sarajevska tovarna »Vaso Miškin-Crni«. K temu »neuglašenemu orkestru« proizvajalcev železniških vozil pa je treba dodati še to, da se mariborska tovarna železniških vozil, verjetno pa tudi druge, ni uspela pogovoriti niti z jugoslovanskimi železnicami o dolgoročnejših potrebah, čeprav so njihov glavni naročnik.

KJE JE IZHOD?

V teh neurejenih odnosih med posameznimi jugoslovanskimi proizvajalci železniških vozil in neurejenimi odnosi z železnico, kot najresnejšim odjemalcem njihovih proizvodov, si v mariborski TŽV Boris Kidrič vseeno močno prizadevajo, da bi le našli izhod iz zagate.

Dve možnosti, da bi se rešili iz zadrege, so delegati nakazali tudi na minulem sindikalnem občnem zboru. Prva možnost je, da tovarna železniških vozil Boris Kidrič vroči v banki vsa razpoložljiva sredstva, si tako zagotovi tudi bančni kredit, ter po tej poti omogoči nemoteno proizvodnjo in prodajo železniških vozil. Takšna rešitev je pravzaprav za sedaj edina, ko je jasno, da železnica nova vozila sicer potrebuje, nima pa sredstev, da bi jih lahko takoj plačala. Tako bi hkrati rešili dva problema: dovolj bi bilo dela za vse zaposlene v mariborski TŽV Boris Kidrič, železnici pa bi s tem pomagali iz trenutne zadrege in dosegli še boljše medsebojno sodelovanje, saj bi lahko mariborska tovarna, kreditirala proizvodnjo železniških vozil vse do leta 1970, ko bi dokončno razčistili in izdelali podroben program, na katera področja usmeriti proizvodnjo. Do leta 1970 pa naj bi podrobneje opredelili tudi kooperacijo s TAM in proučili vse možnosti, kateri del njihovega proizvodnega programa bi prevzela TŽV Boris Kidrič.

»ČE BOMO HOTELI VSE NAČRTE URESNIČITI...«

»Seveda, če pa bomo hoteli vse omenjene načrte uresničiti,« je dejal Vinko Ileršič, predsednik sindikata v TŽV Boris Kidrič, »bomo morali še bolj zaostriti tehnološko disciplino, dobavne roke, morali bomo še izboljšati kvaliteto naših izdelkov. Če tega ne storimo, naši poslovni partnerji ne bodo več zaupali v našo tovarno...«

Teh misli pa predsednik sindikata v TŽV Boris Kidrič ni izrekel tjavdan. Prav dosedanje pomanjkanje čuta poslovnosti je mariborsko tovarno železniških vozil veljalo že lepe denarje, saj so morali odšteti precejšnje penale zaradi zamujanja rokov. Vse bolj pogoste pa so tudi kritike na račun popravil vagonov za Združeno železniško transportno podjetje v Ljubljani. Ta popravila namreč, vsaj po besedah članov sindikata, niso zmeraj opravljena do roka, mnogokrat pa niso dovolj kvalitetno opravljena. In prav zaradi tega se Združeno železniško transportno podjetje v Ljubljani že pogovarja, da ne bo več pošiljalo vagonov v popravilo mariborski tovarni, marveč tovarni »Janko Gredelj« v Zagrebu.

M. Ž.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 31 66 72, 31 24 02 in 31 00 33, uprave 31 00 33. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-365 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 starih din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 starih din — polletna 13 N-din — 1300 starih din in letna 26 N-din — 2600 starih din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kliši ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana

SINDIKALNA DELEGACIJA IZ NOVE GORICE OB OGLEDU TOVARNE KERAMIČNIH IZDELKOV SCALA V PORDENONE.

STIKI S TUJINO

Nova Gorica in Pordenone

Občinski sindikalni svet iz Nove Gorice ima dlje dobre prijateljske stike z italijansko zvezo dela (UIL) iz Gorice. Pred časom pa je z njenim posredovanjem navezal tudi stike s pokrajinskim vodstvom UIL iz Pordenona. Tako je 10. marca 1967 obiskala Pordenone delegacija občinskega sindikalnega sveta iz Nove Gorice, ki jo je vodil predsednik občinskega sveta *Aleksander Čerče*. Ogledali so si tovarno keramičnih izdelkov »SCALA«, ki je ena največjih te vrste v Evropi. Zanimali so se za organizacijo dela, tehnološki proces proizvodnje, organizacijo notranjega prevoza, za delovanje sindikata, za pravice in dolžnosti delavcev, za delovne pogoje ter družbeni standard zaposlenih. Razen tega si je delegacija ogledala v Pordenonu tovarno, ki jo sicer še gradijo, ki pa že izdeluje armirane betonske cevi za melioracijska dela na poplavljenih področjih, in avtomobilsko remontno delavnico.

Člani naše sindikalne delegacije so se pogovarjali s sindikalnimi delavci italijanske zveze dela za pokrajino Pordenone, ki so jih seznanili s svojimi nalogami v bližnji prihodnosti. Predstavniki UIL so izrazili pripravljenost za nadaljnje sodelovanje z občinskim sindikalnim svetom iz Nove Gorice.

Delegacija UIL iz Pordenona, ki jo je vodil sekretar *Valle*, je vrnila obisk novogoriškim sindikatom v soboto 18. t. m. Sprejeli so jih na sedežu občinskega sindikalnega sveta v Novi Gorici, kjer jih je predsednik ObSS Aleksander Čerče seznanil z vlogo sindikata v sistemu samoupravljanja in z bližnjimi nalogami občinskega sindikalnega sveta. Gostje, od katerih je bila večina tokrat prvič v Jugoslaviji, so se zanimali za našo družbeno ureditev, za delavsko samoupravljanje, socialno zavarovanje in tako dalje. Ogledali so si Tovarno cementa in salonita »15. september« v Anhovem in se zanimali za delovanje samoupravnih organov v tovarni, za vpliv delavcev na delitev dohodka, na investicijsko politiko, za higiensko tehnično varstvo itd. Popoldne so si gostje ogledali partizansko bolnišnico »Franjo« v Cerknem, nato pa so nadaljevali pot v Ljubljano, kjer so si ogledali zanimivosti mesta. Obisk v Sloveniji so zaključili z ogledom Postojnske jame.

Pri obisku naše delegacije v Pordenonu, kakor tudi pri obisku delegacije UIL v Novi Gorici je sodeloval tudi sekretar UIL iz Gorice *Renato Lodolo*.

T. B.

RAZMIŠLJANJE O REORGANIZACIJI SINDIKATOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

dela in premajhne povezanosti članov z izvoljenimi sindikalnimi telesi niso v napačnih organizacijskih formah temveč drugje. V tem primeru bi se nam zgodilo, da bi morebitna reorganizacija razmer ne spremenila, ker bi dejanski vzroki ostali takšni, kot so bili. Učinkovitost in pomembnost sleherne politične organizacije je predvsem odvisna od tega, koliko člani in množice njeno politiko sprejemajo za svojo in se za uresničevanje take politike tudi zavzemajo. Vpliv organizacije na množice pa je odvisen od politike, za katero se organizacija zavzema, od kadrov, ki vodijo organizacijo, od organizacijskih oblik, od odnosa sredstev javnega obveščanja do organizacije, od odnosa preostalih dejavnikov do te organizacije itd.

Če hočemo kolikor toliko objektivno oceniti sedanjo vlogo sindikatov, moramo vsaj v zelo kratkih obrisih ugotoviti vlogo sindikata pri nas v obdobju administrativnega socializma. Vsaj približno 15 let po osvoboditvi je bil sindikat pretežno le transmisija partije. Imel je jasno začrtano vlogo v tem, da popularizira politiko partije, da jo prenaša na množice, da popularizira ukrepe ljudske oblasti, da organizira različna delovna tekmovanja, da najboljšim deli prehodne zastavice, poleg tega pa skrbi za športno udejstvovanje članov, za rekreacijo, zabavo itd. Pri nas so vse to delo označili navadno s tem, da sindikat skrbi za ozimnico in za sindikalne izlete.

Zaradi takšne vloge je bil sindikat dolgo časa ne samo transmisija partije, temveč bolj ali manj tudi transmisija vodstev podjetij in ustanov. Razumljivo je tudi, da smo ustrezno takemu delu izbirali kadre za sindikalna vodstva in da je partija kot distributer kadrov za sindikalne funkcionarje predlagala in določala predvsem ljudi, ki bodo sposobni prenašati sklepe in misli drugih, manj pa ljudi, ki bi bili sposobni krejrati tudi samostojno in neodvisno politiko. Ko so sindikati postopno dobivali drugačno vlogo, ko niso bili več samo transmisija drugih, pa je vedno bolj prihajalo do razlik med deklariranimi stališči in politiko forumov in dejansko vlogo sindikalnih organizacij v delovnih organizacijah. Kot rečeno, kadri niso bili sposobni za nove naloge, ki jih je sindikat dobival, partijska vodstva v delovnih organizacijah in uprave delovnih organizacij pa so se tudi zelo počasi sprijaznile z mislijo, da je sindikat lahko samostojna, avtonomna politična sila, ki je sicer vezana na osnovne principe naše politike ter na sklepe lastnih kongresov, ne pa več na vsako stališče, ki ga sprejme uprava podjetja, partijska organizacija, ali tudi samoupravni organ v podjetju.

OD KOD TRDITVE, DA SINDIKAT NI POTREBEN?

V zadnjih letih je sicer proces uveljavljanja sindikata kot političnega činitelja v delovni organizaciji postopno napredoval, vendar še vedno precej počasi. Za delo v sindikatu nismo vedno uspeli pritegniti novih, sposobnejših kadrov, ki bi tudi v delovnih organizacijah razumeli svojo vlogo in bi bili sposobni svoja stališča in stališča kolektiva uveljavljati v delovni organizaciji. Zaradi tega, čeprav počasnega procesa, pa so nastajali mnogi konflikti med sindikalnimi podružnicami in vodstvi v delovnih organizacijah, zlasti v obdobju, ko se ZK pred IV. plenumom ni hotela povsod aktivno vključiti v boj za delitev po delu in samoupravljanje in je zato sindikat, če je hotel izvajati stališča lastnega kongresa in uresničiti želje svojega članstva, moral to storiti v boju z močnimi birokratsko-tehnokratskimi silami v delovnih organizacijah. Res pa je, da v večini delovnih organizacij tudi ni bilo sindikalnih aktivistov, ki bi hoteli, oziroma ki bi bili tudi sposobni mobilizirati člane za take spopade.

Po IV. plenumu so začeli razprave o vlogi sindikatov, kolikor lahko ocenim, najprej tisti, ki jih ni toliko skrbela neučinkovitost sindikatov kot njihova vedno večja učinkovitost. V kli-

Ob zaključku redakcije

Resolucija CK ZKS

V četrtek je bila v Ljubljani sedma seja CK ZKS, na kateri so člani v glavni točki dnevnega reda razpravljali in sklepali o resoluciji — mobilizacijskem dokumentu, ki vsebuje osnovna izhodišča za idejno politično delo organizacij in aktivov ZK.

S sprejemom resolucije je bila formalno zaključena izredno živahna politična aktivnost članov in organizacij ZK, ki jo je v času med 6. in 7. sejo CK ZKS organiziral izvršni komite CK ZKS z namenom, da bi spodbudil javno razpravo o temeljnih družbenih problemih. Tako je izvršni komite sestavil in nato na več sejah dopolnjeval teze za razpravo na 7. seji CK ZKS. Objava tez je vzbudila široko zanimanje komunistov, h konkretni aktivnosti pa sta jih pritegnila predvsem njihova vsebina in poziv izvršnega komiteja, naj jih dopolnijo še s svojimi predlogi. O vseh predlogih komunistov in občinskih komitejev — izvršni komite jih je prejel nekaj sto — je izvršni komite posebej razpravljal ter jih večino vključil v osnutek resolucije. Tudi k osnutku predloga resolucije je izvršni komite prejel več kot 50 pripomb in predlogov, kako jo dopolniti, tako da je resolucija dejansko sinteza predlogov zelo velikega števila članov in organizacij ZK, kako v prihodnje usmeriti delo v Zvezi komunistov, kakor tudi zelo natančna opredelitev nalog, ki naj bi jih družbeno politične organizacije v Sloveniji razreševale v prihodnjem obdobju.

Tako govori resolucija o nadaljnjem razvijanju samoupravnih odnosov v naši družbi, o nalogah komunistov pri uresničevanju nalog gospodarske in družbene reforme, o načelih kadrovske politike, o nalogah komunistov v zvezi z volitvami, o nacionalnem vprašanju, mednarodnih odnosih, vlogi države, kakor tudi o nalogah v zvezi z reorganizacijo Zveze komunistov. Čeprav je v resoluciji govora o mnogih vprašanjih našega časa, pa je njen glavni del posvečen razvijanju samoupravnih odnosov v naši družbi in opredeljevanju nalog, ki so jih dolžni komunisti izvrševati tudi s svojo aktivnostjo v sindikalnih organizacijah, predvsem pa v delu samoupravnih oganov.

S sprejemom resolucije so slovenski komunisti prevzeli obvezo, da samoupravljanja ne bodo razlagali in krepili samo kot demokratično pravico, ampak predvsem kot odgovornost in dolžnost. Resolucija tudi nalaga komunistom, da v javnem in družbenem delu utrjujejo dogovore, družbeno disciplino, zakonitost ter da preprečujejo samovoljo, anarhičnost in neodgovornost.

V. B.

S SEJE PREDSEDSTVA CO SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA JUGOSLAVIJE:

BEOGRAJSKI DOPISNIK POROČA

SAMO BRANITI REFORMO JE PREMALO

V minulem tednu je predsedstvo centralnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije razpravljalo o aktualnih problemih uresničevanja reforme skozi srednjeročni program razvoja države. To ni bila nova tema razgovorov, a tudi namen razprave ni bil poiskati univerzalne rešitve na ravni federacije.

Problem tudi ni več v tem, kako in pred kom je treba varovati reformo, temveč kako spodbuditi prizadevanja samoupravljavcev za stabilizacijo gospodarjenja.

Predsedstvo CO sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije optimistično ocenjuje dosežene materialne odnose in družbene premike v poreformnem obdobju in ki se zdaj odražajo v različnih načinih sodelovanja med podjetji, v skupnih naložbah delovnih organizacij in drugem. Vendar pa ni zadovoljno z ocenjevanjem teh dosežkov samo skozi finančna in statistična poročila, ki abstrahirajo delovnega človeka in ki se izgubljajo v povprečjih vse države in vseh razmer. Kakorkoli je namreč optimistična ugotovitev, da je udeležba osebnih dohodkov v narodnem dohodku vedno večja in da delovne organizacije zelo hitro povečujejo svoje sklade, pa je v tem le pol resnice. Člani predsedstva CO tega sindikata so namreč kljub tem podatkom opozarjali na še vedno številne primere, ko v delovnih organizacijah poskušajo doseči boljši finančni efekt samo z odpuščanjem delavcev, drugod spet na račun pretirano nizkih osebnih dohodkov, ponekod celo še vedno z ukinjanjem družbene prehrane in drugimi podobnimi ukrepi.

In zlasti zoper take pojave in zoper tako gospodarjenje na škodo delavcev naj bi po mnenju članov predsedstva CO sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije v prihodnjem obdobju sindikati posvetili svojo akcijo. Hkrati pa je predsedstvo opozorilo, da tudi dosedanje ocenjevanje rezultatov gospodarjenja in družbenih sprememb ni dovolj učinkovito, predvsem pa ne dovolj prepričljivo. Zato bi bilo potrebno zasnovati proučevanje delovanja reforme na znanstveni osnovi, da bi bilo možno kasneje rezultate raziskav uporabljati kot objektivne ugotovitve in kot napotek za akcijo delovnih organizacij, ne pa kot se je doslej tako zelo pogosto primerilo, da smo z njimi samo podpirali — zaradi česar so bili pogosto podatki že vnaprej selekcionirani — že izoblikovana stališča ali rešitve. Gre tudi za to, da začnemo temeljito in vsestransko proučevati rešitve, do katerih so prišle posamezne delovne organizacije, da vsestransko osvetljujemo njihove dobre in slabe plati.

Za primer nam more služiti v zadnjem času zelo aktualna razprava o zaposlovanju. Mnogi zagovarjajo mnenje, da bo potrebno problematiko zaposlovanja oziroma odpuščanja odvečnih delavcev reševati s predpisi, s takšnimi ali drugačnimi administrativnimi posegi, sicer preti na tem področju anarhija ali pa najmanj, kar je možno, porast števila brezposelnih in zaostajanje zaposlovanja za predvidevanji perspektivnega programa razvoja. Nekateri spet menijo, da velja pospešiti proces odlivanja odvečnega števila iz nekaterih panog gospodarstva v druge, zlasti v terciarne dejavnosti. In v nekaterih kolektivih so spet odločili, da bodo za odpiranje novih delovnih mest za svoje odvečne delavce, čeprav v drugih organizacijah, zagotovili tudi sredstva iz svojega dohodka, kot so to storili, denimo, v podjetju za impregnacijo v Hočah ali v KIK Osijek.

Naj omenimo še nekatera vprašanja in dileme, na katere bo potrebno v prihodnje poiskati ustrezne odgovore in rešitve. Doklej je, denimo, restriktivna kreditna politika še spodbudna in kdaj začne povzročati stagnacijo, ki pa prav gotovo ni namen reforme? V čem politika cen zadržuje razvoj gospodarstva? Kakšne so sedanje rešitve v izvoznem režimu in kako vplivajo na vključevanje v mednarodno delitev dela? Kako sedanji uvozni režim vpliva na domači trg in na njegovo odpiranje?

Skratka, še veliko je vprašanj, na katera bo treba v prihodnje poiskati odgovore in možne rešitve. Vse to pa pomeni, da ni dovolj samo braniti reformo, temveč da jo je zdaj treba čimbolj tvorno uresničevati v delovnih organizacijah in skupaj z delovnimi kolektivi, kar tudi pomeni — čimmanj iz pisarn.

VIKTOR ŠIREC

OBČNI ZBORI V ZAGORSKI OBČINI SO KONČANI

UGODNA OCENA

Občinski sindikalni svet analizira uspešnost dela občnih zborov sindikatov v delovnih organizacijah

Ocena občinskega sindikalnega sveta Zagorje o letošnjih občnih zborih je ugodna. Razen dobre udeležbe jih odlikuje tudi to, da so povsod poskušali globlje prodreti v vsa vprašanja gospodarjenja. Letos so člani sindikalnih organizacij v razpravah posegali celo na področja, ki so se jih vse doslej več ali manj izogibali. Konkretno: pogoste so bile razprave o obratnih sredstvih. Večina udeležencev se je zavzemala za hitrejše obračanje denarja. Kritizirali so velike zaloge surovin, nedokončanih izdelkov, pod drobnogled kritike so morale komercialne službe, njihovo delo, njihova sposobnost in uspešnost poslovanja.

Stara pojmovanja, da je poglavitno doseganje planskih nalog, so se morala tu in tam umakniti novim spoznanjem, da je plan le eden izmed regulatorjev našega gospodarskega sistema. Značilne so ugotovitve, da ne hasne nikakršna nadplanska proizvodnja, če pa se kupi reklamacij izdelkov s strani kupcev večajo v predalih prodajnih služb in oddelkov. Sploh so delovanju trga in tržnemu mehanizmu posvetili na mnogih občnih zborih veliko pozornost. To se kaže tudi po tem, da so mnogi člani sindikalnih organizacij terjali odgovor, kaj je s proučevanjem tržišč doma in v tujini.

Na nekaterih občnih zborih pa so še zmeraj ostajali v starih okvirih. Jadikovanje, da je reforma prizadela ravno in predvsem njihov kolektiv, da sindikati niso storili ničesar za izboljšanje sedanjih razmer, je bila vsekakor voda na mlin hotenj, ostati in ostajati v prejšnih razmerah, ko je šlo vse bolj neprimerno gladko in distributersko. Ne bo odveč poudariti, da so take razprave pogojevale težnje po »močni roki«, nekakšni nevidni roki v našem gospodarstvu, ki bo urejala tako, da bo vse lepo in prav za vse.

Občinski sindikalni svet v Zagorju se bo zato v svojih nadaljnjih prizadevanjih moral spoprijeti tudi s takimi pogledi, sodbami in stališči. Neodložljivost te dolžnosti ne zmanjšuje niti dejstvo, da kolektivov, kjer so na občnih zborih prišli do izraza taki pogledi, ni veliko.

-m-

Minuli ponedeljek se je sestal občinski sindikalni svet Maribor, da bi proučil problematiko zaposlovanja. Podatki, ki so jih ob tej priložnosti posredovali mariborski sindikati, opozarjajo na čedalje bolj občutljiv ekonomski, družbeni in človeški problem: število nezaposlenih na tem področju nezadržno narašča. Ocenjevaje globlje vzroke za ta pojav in seveda tudi posledice, ki jih preti imeti zastoj v intenzivnosti zaposlovanja, pa so sindikati pritisnili na alarmni zvonec.

● PLENUM MARIBORSKIH SINDIKATOV O PROBLEMIH ZAPOSLOVANJA

ALARM SINDIKATOV

Sicer pa si oglejmo najprej nekatera dejstva, ki so bila neposredni povod, da so mariborski sindikati sprožili alarmni zvonec.

● Na področju mariborske občine je bilo v minulem letu 67.800 ekonomsko aktivnih prebivalcev v družbenem sektorju, od tega pa jih je bilo dejansko zaposlenih le 60.585, kar pomeni 89,3 % razpoložljivega števila delavcev. Preostalih 7.300 prebivalcev ali slabih 11 % pa je v tem letu iskalo zaposlitev bodisi v občini, republiki ali državi, bodisi v tujini.

● Zaposlenost v mariborski občini je bila v minulem letu za kakih 5 % nižja kot v prejšnjem letu.

● Po predvidevanjih delovnih organizacij, tako gospodarskih kot negospodarskih dejavnosti, naj bi v letošnjem letu na novo odprli 511 delovnih mest. Število ekonomsko aktivnih prebivalcev pa se bo letos povečalo za približno 11 %, kar pomeni, da jih več kot polovica ne bo mogla dobiti zaposlitve in da je zavoljo tega treba pričakovati nadaljnji porast števila nezaposlenih.

● Po srednjeročnem programu razvoja mariborske občine naj bi se letno povečal obseg zaposlenosti približno za 1 %, to pa je znatno niže od naravnega prirastka. Če pa ob tem upoštevamo še spremenjeni pokojninski sistem, ki je spričo daljše delovne dobe za nekaj let zavrl naravno selekcijo, bo bržčas obseg zaposlovanja še veliko nižji.

Kaj storiti ob tako zamegljeni perspektivi, je seveda v tem trenutku najbolj aktualno vprašanje. In približno tako so si ga zastavili tudi mariborski sindikati. Pri tem so ugotavljali, da bo tudi v prihodnje organizirano zaposlovanje delavcev v tujini še vedno ena od rešitev, nikakor pa ne edina, ker je po svojem bistvu tudi to le začasna rešitev. Razen tega pa podatki že zdaj izpričujejo, da se v tujini veliko intenzivneje zaposluje strokovni kader kot pa nekvalificirani delavci, torej gre za odliv kadra, ki samo še povečuje že tako neustrezno kadrovsko strukturo domačega gospodarstva.

Od tod tudi zahteva mariborskih sindikatov, da bo potrebno v prihodnje reševati problem zaposlovanja predvsem v mejah domačega gospodarstva. To pa seveda pomeni, da se gospodarstvo ne bo smelo več zapirati v dosedanji obseg dela, temveč da bo potrebno — kjer so možnosti, takoj, drugje pa bo treba te možnosti ustvarjati — čimprej organizirati večizmensko delo ter začeti optimalno izkoriščati proizvodne kapacitete. Tako reševanje problematike zaposlovanja pa je lahko toliko učinkovitejše, ker bi moglo gospodarstvo s polnim aktiviranjem obstoječih kapacitet v razmeroma kratkem časovnem obdobju zagotoviti precej intenzivnejše zaposlovanje. Hkrati pa se z boljšim izkoriščanjem kapacitet razkrivajo tudi možnosti perspektivnega reševanja problematike zaposlovanja, saj bi si tako delovne organizacije zagotovile višjo produktivnost pa tudi rentabilnost in ekonomičnost proizvodnje ter poslovanja, s tem pa tudi učinkovitejša sredstva za razširitev proizvodnje in za odpiranje novih delovnih mest.

Bržčas pa se ponujajo možnosti za intenzivnejše zaposlovanje in to predvsem za ženske, ki danes najteže dobe zaposlitev v terciarnih dejavnostih. Podatki namreč razkrivajo, da mariborska občina močno zaostaja po številu zaposlenih v terciarnih dejavnostih — lani je bilo zaposlenih v teh dejavnostih 27,4 % — celo za jugoslovanskim povprečjem — 35,6 % zaposlenih. Seveda pa bo treba tem dejavnostim tudi zagotoviti ugodnejše pogoje razvoja, ki so vendarle odvisni tudi od politike občinske skupščine.

Zato so tudi mariborski sindikati sklenili posredovati svoja stališča vsem delovnim organizacijam v komuni, hkrati pa opozoriti občinsko skupščino, da čimprej in čimbolj celovito obravnava to problematiko nadaljnjega zaposlovanja ter da izoblikuje konkretne rešitve.

S. B.

mi splošnega preverjanja vsega so poskusili kompromitirati sindikate s tem, da so spretno izrabljali dejanske pomanjkljivosti v delu sindikatov. Nihče ni imel niti poguma niti argumentov, da bi napadel politiko sindikatov frontalno in odkrito. Mnogi dokumenti o sindikalnem delu namreč jasno razkrivajo, da je bil sindikat ves čas zelo zavzet za samoupravno koncepcijo družbenega razvoja, da se je zavzemal za načela delitve po delu, za spremenjen gospodarski sistem, za reformo — skratka za vse tisto, kar je doživelo popolno zmago na IV. plenumu CK ZKJ. Tako bi bilo preveč tvegano napasti tako politiko in so pač začeli predvsem tisti, ki nikoli niso bili preveč vneti zagovorniki samoupravljanja in delitve po delu, naenkrat postavljati vprašanje, kakšna je pravzaprav v samoupravnem sistemu vloga sindikatov, ko vendar o vsem odločajo samoupravni organi sami in ko je interes vseh članov kolektiva identičen — vsi namreč žele doseči čim večji dohodek in zato baje odpade potreba po sindikatu kot politični organizaciji.

RAZLIČNI INTERESI ZAPOSLENIH

Ta teza predvsem zanika dejstvo, da so interesi zaposlenih v delovnih organizacijah zelo različni. Drugače, denimo, gledajo na vprašanje razvoja podjetja tisti nekvalificirani delavci, ki so z eno nogo še na kmetiji, kot visoko kvalificirani delavci. Interesi visoko kvalificiranih strokovnih delavcev so zopet drugačni, kot so interesi uradnikov s pomanjkljivo izobrazbo, ki jih je v naših podjetjih precej. Pristati na tezo, da v delovnih organizacijah ni potreben sindikat (na tihem so vsi ti mislili to za vsako politično delo v delovni organizaciji), bi pomenilo pustiti neorganizirane progresivne sile. To bi ustrezalo le birokratskim in tehnokratskim silam, ki se bojijo, da bi z nadaljnjim razvojem samoupravljanja in delitve po delu izgubile pomembnost. Torej mnogi, ki jih je začela »skrbeti« vloga sindikatov, in to šele, ko je politika sindikatov doživela polno afirmacijo in ko so očitno uresničeni pogoji, da postane sindikat učinkovitejši in samostojnejši v sleherni delovni organizaciji, nimajo vedno čistih namenov. Nekatera poenostavljanja posameznikov o samoupravljanju v delovnih enotah, posplošeni napadi na ves strokovni in uslužbenski kader, frontalno nasprotovanje ukrepom predstavniških in oblastnih organov, ki so sem in tja prihajali iz sindikalnih vrst, so dali nasprotnikom sindikata močne argumente, da sindikat prikažejo kot nekaj nepotrebnega in preživelega ali celo destruktivnega. Zanimivo je, da delavci kljub velikim pomanjkljivostim in kljub majhni učinkovitosti sindikata vendarle jasno izražajo stališče, da je sindikat potreben, da ga je treba samo krepiti, ne pa govoriti o njegovi nepomembnosti. Če pa kje menijo, da je nepotreben, povedo, da je nepotreben tak, kakršen trenutno v njihovi delovni organizaciji je, ko je samo privesek operativnega vodstva.

SREDSTVA OBVEŠČANJA IN DELO SINDIKATOV

Tudi sredstva javnega obveščanja niso storila veliko, da bi sprejeto politiko sindikalnih vodstev posredovala članom. Poročanja s plenumov republiškega sindikalnega sveta, na katerih sprejemajo sindikati svojo politiko za posamezna obdobja, so bila vedno zelo pomanjkljiva. Očitno imajo posamezne redakcije točno določen prostor za poročanje z zasedanj posameznih političnih teles. Tako, da ni toliko važno, **kaj kdo pove,** temveč **kdo kaj pove;** ni torej važna družbena pomembnost obravnavanih problemov, temveč predvsem organizacija, ki obravnava neke probleme. Dnevni tisk sejam plenumov republiškega sindikalnega sveta ni posvetil kaj dosti več prostora in pozornosti kot sejam skupščinskih odborov ali nekaterim komisijam glavnega odbora Socialistične zveze. Sindikati so pred leti sprejeli stališče, da naj bo tudi v republiških in zveznih forumih čim več ljudi iz proizvodnje, da bodo obravnavani problemi osvetljeni čimbolj konkretno in življenjsko. Toda o zelo dobrih razpravah teh tovarišev ni javnost zvedela ničesar, razen bralcev Delavske enotnosti. Ljudje iz proizvodnje seveda niso toliko poznani, kot denimo, člani vodilnih forumov naših družbeno političnih organizacij, pa jim morda tudi zato tisk in televizija nista posvetila nobene pozornosti. Ni moja naloga, da ugotavljam, kakšne kriterije za objavljanje imajo uredništva listov in televizije, prav pa bi bilo, če bi te kriterije ocenile redakcije same in morda tudi društvo novinarjev. Jasno pa je, da še tako dobra stališča, lahko tudi konkretizirana in argumentirana, ne dosežejo svojega pravega namena, če zanje ne izve javnost. Dokler pa bodo sredstva javnega obveščanja imela do sindikalne politike tak odnos, kot so ga imela doslej, ta pogoj ne bo izpolnjen.

Menim, da iz vsega povedanega lahko zaključimo, da samo takšna ali drugačna reorganizacija ne bo bistveno vplivala na boljše delo sindikatov, ker je treba odpravljati vzroke, ki vplivajo na premajhno učinkovitost dela sindikata. Od teh vzrokov, kot smo videli, so nekateri v samem sindikatu, nekateri pa izven njegove organizacije.

FRANC UREVC

RIBNICE ● ZA OBČINSKI PRAZNIK RIBNICE ● ZA OBČINSKI PRAZNIK RIBNICE ● ZA OBČINSKI PRAZNIK RIBNICE ● ZA OBČINSKI PRAZNIK RIBNICE ● ZA OBČINSKI PRAZNIK RIBNICE

26. marca 1943 so slovenske brigade NOV izbojevale veliko zmago nad italijanskimi fašisti v Jelenovem žlebu.

Občani Ribnice na ta dan praznujejo svoj občinski praznik.

Skupščina občine Ribnica z vsemi množičnimi organizacijami čestita občanom za njihov praznik in jim želi čim več uspehov in delovnih zmag.

PO DVEH LETIH...

● Podjetje KAMNIK, Kamnik

Lahko bi dejali, da so bila varnost pri delu, razporeditev dopustov glede na zahteve proizvodnje in delitev dohodka po delu najvažnejša vprašanja, o katerih so razpravljali na občnem zboru sindikalne podružnice v podjetju Kamnik. Ker je povpraševanje po njihovih izdelkih (razstreliva za rudnike, kamnolome itd.), večje v poletnih mesecih, so na občnem zboru člani sindikata poudarili, da je treba letne dopuste podrediti zahtevam proizvodnje. Nedavna huda nesreča v sorodnem podjetju »Slobodan Princip« — v Vitezu je tudi kolektiv »Kamnika« znova opozorila, kakšne so lahko posledice, če sleherni član kolektiva ne izpolnjuje dosledno predpisov varnosti pri delu. Menili so, da bo treba v bodoče vse prekrške delovne varnosti kaznovati po sprejetem pravilniku. Tudi na področju delitve osebnih dohodkov čaka sindikate in samoupravne organe v podjetju »Kamnik« še precej dela. Povprečni osebni dohodki v kolektivu sicer niso nizki, lani so znašali 82.000 S-din na zaposlenega, vendar pa bo treba poiskati bolj ustrezna merila tudi za nagrajevanje strokovnjakov. -lj

● ALPINA, Žiri

Na občnem zboru sindikalne podružnice, ki se ga je udeležil tudi predsednik ObSS Logatec inž. Franc Godina, so delegati razpravljali o gospodarskih vprašanjih in o težavah, ki tarejo podjetje. Omenili so tudi odnose med sindikalno podružnico in upravo podjetja, ki doslej niso bili vedno najboljši, čeprav do hujših sporov, ki bi ovirali delo, ni prišlo.

Ostro so na občnem zboru v Alpini kritizirali sklepe komunalne skupnosti Ljubljana o soudeležbi zavarovancev pri zdravstvenih storitvah. Takšna višina soudeležbe, kot jo je sprejela komunalna skupnost, po mnenju delegatov prizadene predvsem delavca, zlasti tistega, ki ima nizke osebne dohodke.

Na zboru so govorili tudi o tem, da je treba več pozornosti posvetiti mladini. Mlade delavce naj bi sproti seznanjali z vlogo sindikata. Tudi o rekreaciji so se pomenili. Lani je letovalo v Umagu 43 članov kolektiva na stroške sindikalne podružnice, za letos pa so menili, da bo treba določiti nekaj več sredstev za ta namen. BOGOMIR COKAN

● Rudnik rjavega premoga Trbovlje—Hrastnik

Na občnem zboru sindikata Rudnika rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik, ki združuje več kot 3000 članov, so se zavzemali za okrepitev sodelovanja med premogovniki. Menili so tudi, da bo treba zagotoviti tesnejše sodelovanje med premogovniki ter termoelektrarnami in toplarnami, če hočemo, da se bo izboljšal položaj premogovnikov. Na občnem zboru sindikata so še posebej poudarili, da je treba rešiti na področju premogovništva nekatera sistemska vprašanja in to panogo obravnavati skupaj s celotno energetiko. Osnova za nadaljnji razvoj premogovništva bi morala biti realno izdelana energetska bilanca vš

● Cestno podjetje, Novo mesto

Delegati, ki so bili izvoljeni na občnih zborih sindikalnih podružnic delovnih enot, so na občnem zboru sindikalnega odbora Cestnega podjetja Novo mesto obravnavali številne probleme, s katerimi se je sindikalna organizacija srečevala v obdobju zadnjih dveh let. Sindikat je predvsem sodeloval pri reševanju perečih vprašanj prebivališča in prehrane delavcev v zimski službi, prav tako pa se je ukvarjal s stanovanjskimi zadevami, s financiranjem vzdrževanja cest itd. V razpravi so delegati menili, da je sindikalni odbor podjetja premalo storil na področju političnega izobraževanja. Ker tudi informiranje ni zadovoljivo, so delegati predlagali, naj bi se sindikalni odbor zavzel za to, da bodo ponovno dobila podjetja časopis, ki naj bi dopolnil vrzel v obveščanju.

Precejšnje težave ima podjetje z vzdrževanjem cest, ker občinske skupščine niso vračale podjetju sredstev iz cestnih skladov za vzdrževanje cest III. reda. Kljub temu, da so namesto 7500 N-din na kilometer ceste dobili samo 3000 N-din, so v podjetju dobro gospodarili in privarčevali celo nekaj za sklade. Kar pa zadeva novi zakon za financiranje cest, so delegati na občnem zboru menili, naj bi sredstva iz republiškega sklada delili tako, da bi imela cestna podjetja neposreden vpliv na delitev. A. Š.

● Služba družbenega knjigovodstva, Nova Gorica:

Poročilo predsednice izvršnega odbora sindikalne podružnice Službe družbenega knjigovodstva v Novi Gorici je razkrilo, da se je izvršni odbor v minuli mandatni dobi sestajal po potrebi. Na teh sestankih so največ razpravljali o izboljšanju gmotnih razmer članstva. Tako je sindikalna podružnica poskrbela za dopuste, organizirala nakup različnega blaga po znižanih cenah in pripravila nekaj izletov.

Razprava na občnem zboru pa je opozorila, da je bila pri tem samoupravna dejavnost večkrat omejena zaradi prevelikega centralizma v SDK. Člani so tudi menili, da kritike na račun SDK pogosto niso bile upravičene, saj so morali člani službe enostavno izpolnjevati navodila centrale v Beogradu. Šele v zadnjem času so se te razmere nekoliko izboljšale, še več pa si v Novi Gorici obetajo od novega zakona o SDK. Na zboru pa so člani sindikata tudi poudarili, da bodo pogoji za resnično aktivnost sindikata, posebno pa za resnično samoupravnost kolektiva zagotovljeni šele takrat, ko bo konec centralističnih posegov v posamezne organizacijske enote službe družbenega knjigovodstva. -ek

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKATA V MARIBORSKI TEKSTILNI TOVARNI:

To je v resnici sindikat!

Dobre tri in pol ure je trajal občni zbor tovarniškega sindikata v tekstilnem kombinatu Mariborska tekstilna tovarna. Že samo to bi bržčas zadostovalo za trditev, da je bil obračun dela za minulo mandatno dobo podroben. V dokaz pa bi mogel našteti tudi imena tistih, ki so posegli v razpravo, ne da bi jih moral delovni predsednik k temu podžigati. Lahko bi povzemal vse tiste probleme, stališča in misli, ki so jih izrekli člani sindikata v Mariborski tekstilni tovarni, bodisi na rovaš svojih dosedanjih prizadevanj, bodisi kot napotke za akcijo v prihodnje. Pa ne bom storil ne tega ne drugega. Začeti in končati nameravam to poročilo z vprašanjem, ki so si ga zastavili nekako na sredi svojega občnega zbora, ko so govorili o osebnih dohodkih, namreč, zakaj le-ti v povprečju ne presegajo 70.000 S-din. In ko so nekateri člani kar iz klopi omenjali zaslužek 40.000 S-din.

Nejevolje nad nizkimi osebnimi dohodki v Mariborski tekstilni tovarni ni mogoče prikriti. Pa čemu bi jo tudi tajili, če se ponašajo z velikostjo, s tradicijo, s strokovnostjo, s kadrom... Vendar pa je treba spet priznati, da nejevolja ni doživela svojega demagoškega izbruha v zahtevi sindikata po avtomatično povečanih zaslužkih.

Stališča do politike razdeljevanja sredstev za osebne dohodke so se tokrat vse drugače oblikovala.

ZAPRAVLJENI MILIJONI

Planirani dohodek so v mariborski tekstilni tovarni dosegli v minulem poslovnem letu s 96,1 %. Sami so ocenili ta svoj poslovni rezultat kot primeren spričo kreditnih težav, spričo težav s surovinami, zlasti s kvaliteto surovin, ki je tudi vplivala na asortiment proizvodov in na končno kvaliteto izdelkov. Pa vendar se sindikat v MTT ni zadovoljil samo s temi ugotovitvami. Dodal jim je še nekatere druge, ki naj jih na kratko kar povzamem:

● Z vprašanji kvalitete se v MTT ukvarjamo že dve leti, vendar brez vidnega uspeha. Milijoni pa, ki jih izgubljamo zaradi slabe kvalitete, nam znižujejo dohodek in s tem naše osebne dohodke. Če bi kvalitetneje proizvajali, bi danes prav gotovo lahko govorili o povprečnem osebnem dohodku 80.000 starih dinarjev, tako pa se ne moremo premakniti s povprečja 70.000 starih dinarjev. A tudi vsi izgovori o slabi surovini so le deloma resnični.

● Pri artiklu Kostarika nam je obležalo 127.000 metrov defektnega blaga zaradi lukenj v blagu, lis, gub in nepotrebnih odtisov.

● Pri artiklu Lanal smo morali oceniti 74.000 metrov blaga z drugo kvaliteto namesto s prvo. Vzroki: porozen tisk, poševni tisk, zavlečen votek, razlite barve...

● Na zalogi imamo 33.000 metrov blaga slabše kvalitete artikla Sirena, artikla Perkal smo izdelali 61.000 metrov slabše kvalitete.

● Mimo slabe kvalitete nas bremenijo tudi zelo visoke zaloge različnega materiala, še posebej pa zaloge barvil. Že pred letom je delavski svet imenoval strokovno komisijo, da bi razrešila to vprašanje, neuporabna barvila odprodala ali odpisala, dobave znižala na minimum, dokler ne porabimo zalog. In rezultat? Bilanca je razkrila, da so zaloge še višje, kot pa so bile, da naročila niso usklajena s potrebami, da niso smotrno planirana, da je bilo zato tudi delo te strokovne komisije neresno.

In posledice? Danes v MTT ugotavljajo, da imajo skladišča nabito polna, da imajo 12 milijard starih dinarjev zamrznjenih v pretirano visokih zalogah materiala, predvsem pa v gotovih izdelkih, da se bodo lahko nekaterih količin blaga slabše kvalitete znebili ne le z ustaljenimi popusti, temveč z izrednimi popusti. In hkrati s tem, ko ugotavljajo izredno zastarelost strojnega parka, ki že zdavnaj ne zagotavlja več niti konkurenčne kvalitete niti konkurenčne stopnje v rentabilnosti proizvodnje, pa imajo že 2 milijardi investicijskih sredstev vezanih v obratnih sredstvih.

Tudi v tem so vzroki za nizke osebne dohodke!

VSAK V SVOJO STRAN

Vendar ne samo v tem. Ko so člani sindikata v MTT razpravljali o kvaliteti, so na primer samokritično ugotavljali, da je pravzaprav ta nekvaliteta že stalen pojav. Strokovna analiza je razkrila, da so vzroki zanjo stalni in občasni. Med stalnimi: slaba ali pomanjkljiva priprava ob uvajanju novih artiklov, neinformiranost proizvajalcev o novem artiklu, neprimerna preja, še pred tem počasnost ukrepanja, nato neprilagojenost zahtevam tržišča, neučinkovita kontrola... Med občasnimi vzroki pa neprimerna nabava surovin, pomanjkljivi proizvodni programi... Skratka, vrsta dejavnikov, ki bi jih mogli odstraniti — sami.

Tako tudi ni naključje, da je sindikat v MTT v nekem smislu izrekel nezaupnico strokovnemu kadru. Takole so jo izoblikovali:

● Kaj dela v proizvodnji naš mojster, kaj nadmojster? Zakaj se naš strokovni kader ne razmesti enakomerno na vse tri izmene, da bi nadzoroval delo v proizvodnji? Ali je naša priprava dela učinkovita in dejansko prilagojena potrebam podjetja in tržišča? Ali sploh sodelujejo pri načrtovanju proizvodnje vse službe, ki morajo biti med seboj povezane, kot na primer komerciala s proizvodnjo? Odgovornost je pri našem strokovnem kadru nejasno začrtana in je zato tudi možno izmikanje, toda brez strokovnosti in osebne odgovornosti ne bomo dosegli rezultatov, zato je treba zaostriti tako zahteve po strokovnosti kot zahteve po odgovornosti.

In razprava se razvija od tod naprej: poldrugo leto je minilo, odkar je začela postavljati organizacijo dela in poslovanja v MTT švicarska firma Gherzi. A brez vidnega efekta! A tudi ne po krivdi švicarskih strokovnjakov, so poudarili člani sindikata. Pač pa zato, ker je pri strokovnem kadru več upiranja, več nasprotovanja novi organizaciji kot pa pripravljenosti za sodelovanje. Sicer pa naj navedem njihove misli:

● V kolektivu je čutiti trenje med službami, da o posameznikih ne govorimo. Stare metode dela za nobeno ceno nočemo opustiti, trdovratno jih zagovarjamo in napadamo vse, kar prihaja novega z novo organizacijo, ali pa nasprotujemo pobudam mladega strokovnega kadra. Vse to zavira delo, hromi pobude posameznikov, pogojuje slabo delovno vzdušje. To pa ne more roditi drugega kot neuspeh v proizvodnji.

In še povzetek ene od ugotovitev:

● V veliki večini primerov kadrujemo še vedno po priporočilih posameznikov in ne po dejanskih potrebah, kar lahko še posebej potrdimo mi, ki delamo v kadrovski službi. Stažiranje mlajšega strokovnega kadra pa je omejeno v glavnem na spoznavanje okolice in ni ozko strokovno usmerjeno. Skratka, mladega strokovnjaka učimo lenariti. Odgovornosti prav tako ne upoštevamo, kaj šele da bi iz nje izvajali posledice tudi pri osebnem dohodku. Tako pri strokovnem kadru, drugače pri delavcih! In tako se vse bolj polarizira razlika med VI in MI.

OD BESED K DEJANJEM

Pravzaprav bi bilo še veliko pisati z občnega zbora sindikata v Mariborski tekstilni tovarni. Predvsem pa bi moral govoriti še o vseh drugih stališčih, ki so jih v svoji razpravi izoblikovali ob vprašanju, kako z intenzivnejšim gospodarjenjem zagotoviti višje osebne dohodke. A če tega tokrat ne bom storil, tega ne počenjam, ker bi hotel zmanjšati vrednost teh pobud ali ker bi hotel prikazati delo sindikata v MTT kot vsesplošen napad na strokovne službe in strokovni kader. Daleč od tega! Če pa sem nekoliko nasilno izdvojil iz razprave prav te probleme, potem sem to storil zaradi tega, ker sem trdno prepričan, da je prav v tem primeru res lahko najbolj odločilen poziv: Od besed k dejanjem! Poziv, s katerim so pravzaprav zaključili svoj občni zbor v tekstilnem kombinatu MTT.

S. B.

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● PIRAN

Občni zbori sindikalnih podružnic se bodo v piranski občini zaključili v teh dneh. Za letošnje zbore je značilno, da člani sindikata obravnavajo gospodarska in družbena vprašanja svojih delovnih organizacij pa tudi komune. V ospredju so vprašanja, povezana z reformo in njenim gospodarskim ter družbenim pomenom, z nagrajevanjem, vlogo samoupravnega sistema, nalogami sindikata ter njegovo vlogo po reorganizaciji. Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta ugotavlja, da so še posebej uspeli tisti zbori, kjer so bile sindikalne podružnice ves čas aktivne in kjer so bile priprave na zbore dobro opravljene. To velja na primer za občni zbor v gostinskem podjetju Metropol, v rudniku Sečovlje, v Zavodu za gluho mladino in še za nekatere druge. Na vseh občnih zborih razpravljajo tudi o tezah za reorganizacijo občinskih sindikalnih vodstev v obalnih občinah. Za vse tri občine naj bi namreč v prihodnje delovalo skupno vodstvo, kar naj bi pripomoglo k enotnejšemu delovanju na obali in k večjemu združevanju skupnih interesov. K. S.

● SLOVENSKE KONJICE

Člani predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Slovenskih Konjicah so pred kratkim obravnavali ukrepe v socialnem zavarovanju. Ko so obravnavali dopolnjevanje in spreminjanje samoupravnih aktov v delovnih organizacijah o plačilu denarnega nadomestila do 30 dni bolniških izostankov, so ugotovili, da so skoraj v vsakem podjetju stvari rešili drugače, tako kot jim narekujejo razmere. V posameznih podjetjih so tudi primerno uredili izostanke zaradi poškodb, do katerih je prišlo po krivdi ali malomarnosti delavca in s tem zaostrili odgovornost za varno delo. Lh.

● MURSKA SOBOTA

Občni zbori sindikalnih organizacij so v vseh štirih pomurskih občinah končani. Tokrat so na občnih zborih v podružnicah na vsakih 100 članov sindikata volili tudi delegate za ustanovni občni zbor medobčinskih odborov. Sindikati v Pomurju so se namreč zedinili, da bodo formirali 6 medobčinskih strokovnih odborov. Predvidevajo, da bodo ustanovne občne zbore končali aprila letos. Vsak medobčinski odbor bo štel 11 članov, seveda brez profesionalnih predsednikov in tajnikov odborov.

Ker so na področju OSS Murska Sobota doslej že delovali trije strokovni odbori sindikatov (občinski odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije, odbor storitvenih dejavnosti in občinski odbor družbenih služb), bodo pred ustanovnimi občnimi zbori ti odbori podali obračun svojega dosedanjega dela. Za delegate iz drugih treh občin, ki teh odborov doslej niso imeli, pa bodo občni zbori dosedanjih odborov priložnost, da se seznanijo z delom dosedanjih odborov in z njihovo vlogo.

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE:

Delam pri zasebnem delodajalcu — gradbeniku že dva meseca. Ob nastopu dela se zasebni delodajalec ni hotel točno dogovoriti, kakšen bo moj osebni dohodek, temveč je dejal, da »bomo že videli«. Osebni dohodek, ki mi ga sedaj izplačuje, in to zelo neredno, je po mojem mnenju prenizek, poleg tega pa mi posebej ne plačuje nadur. Ali je kakšen predpis, ki določa, do kako visokega osebnega dohodka sem upravičen in kako je treba plačevati nadure. L. M. — LJUBLJANA

Vprašanja v zvezi z osebnimi dohodki delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih, ureja Zakon o delovnih razmerjih delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih (Uradni list SRS št. 41, leto 1966). Ta zakon določa, da morata zasebni delodajalec in delavec z medsebojno delovno pogodbo določiti višino osebnega dohodka in drugih nadomestil kot tudi vsa druga vprašanja iz delovnega razmerja. Pred nastopom dela bi torej morali skleniti pogodbo z zasebnim delodajalcem in se dogovoriti, kakšen bo vaš osebni dohodek, kdaj vam ga bo izplačeval in kako vam bo obračunaval nadurno delo. Omenjeni zakon dalje določa, da dogovorjeni osebni dohodek ne sme biti nižji od osebnega dohodka, ki ga za enako ali podobno delo povprečno prejemajo delavci v podjetjih, ki delajo z družbenimi sredstvi. Te povprečne osebne dohodke ugotavlja za delo pristojni občinski upravni organ. Če mislite, da ste preslabo plačani, stopite na občinsko skupščino in vprašajte, kakšni so povprečni osebni dohodki delavcev v gradbeništvu v občini, v kateri delate. Če je vaš osebni dohodek nižji, lahko zahtevate najmanj enak osebni dohodek in to tudi za nazaj. S pogodbo se morate tudi dogovoriti za izplačilne roke, ki ne smejo biti daljši kot 30 dni. V zakonu je tudi določeno, da gre delavcu za delo, opravljeno čez polni delovni čas (nadurno delo) osebni dohodek, povečan najmanj za 50 %. MITJA STUPAN

● VPRAŠANJE:

Delala sem pri zasebnem gostilničarju kot natakarica. V decembru lani sem zbolela in bila v bolniškem staležu do 1. marca tega leta. Ko sem se po staležu vrnila na delo, sem po nekaj dnevih prejela odločbo o prenehanju dela, v kateri je navedeno, da mi delovno razmerje preneha po enem mesecu zaradi zmanjšanja obsega dela. Ker je v času, ko sem bila v bolniškem staležu, na moje delovno mesto prišla druga delavka, sodim, da bi lahko odpovedali le njej, poleg tega pa smatram, da je odpovedni rok 30 dni glede na mojo delovno dobo (več kot 5 let) prekratek. I. N. — KRANJ

Zakon o delovnih razmerjih delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih (Uradni list SRS št. 41/1966) določa, da lahko odpove zasebni delodajalec delavcu delovno razmerje brez njegove privolitve med drugim tudi v primeru, če se trajneje zmanjša obseg dela ali poslovanja. Kot je iz vprašanja razvidno, v vašem primeru ne gre za zmanjšanje obsega dela, temveč ste dobili odpoved zato, ker je zasebni delodajalec medtem, ko ste bili v bolniškem staležu, sprejel na delo drugo natakarico, ki sedaj opravlja vaše delo. Ker torej ne gre za odpovedni razlog, ki ga določa zakon, in razlog, s katerim vam je odpovedano, ni resničen, je odpoved nezakonita. Kolikor vas zasebni delodajalec noče vzeti nazaj na delo, lahko s tožbo zahtevate, da vas zasebni delodajalec vzame nazaj na delo na vaše delovno mesto. Glede dolžine odpovednega roka pa določa zakon le to, da odpovedni rok ne more biti krajši kot 30 dni in ne daljši kot 6 mesecev, dolžino odpovednega roka pa določita zasebni delodajalec in delavec z medsebojno delovno pogodbo. Če se ob nastopu dela ali pa tudi kasneje niste dogovorili glede dolžine odpovednega roka, vam daljši odpovedni rok ne gre. MITJA STUPAN

KUPON za pravno posvetovalnico DE

Predlog zakona je še vedno presplošen

Minuli petek so v Domu sindikatov že drugič razpravljali o novem predlogu zakona o izobraževalnih skupnostih in financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji: predsedstvo RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti, predstavniki tega sindikata iz nekaterih občin, člani komisije za financiranje vzgoje in izobraževanju republiškega sveta in nekateri člani predsedstva republiškega sveta. Seji je prisostvoval tudi predsednik Ivo Janžekovič.

Razprava je bila zelo burna. Del razprave, ki je težil k oblikovanju konkretnih pripomb, se je prepletal s slikanjem nezavidljivega položaja šolstva, zlasti osnovnega in to predvsem v nekaterih občinah, kot so Tolmin, Krško, Črnomelj in še nekatere druge. »Zdravljenje« sedanjega stanja v našem šolstvu, zlasti osnovnem, po mnenju mnogih ni mogoče več brez »kirurškega posega.«

Kljub zelo raznolikim stališčem do novega zakonskega predloga, ki so segala celo do skrajnosti (da bi ponovno zakon odložili!), lahko govorimo vendarle o neki enotni, realni in povsem upravičeni zahtevi: zakon ne sme ostati tako splošen, zadostiti mora vsaj zahtevi, da z njim formuliramo enotna družbena merila za vrednotenje šolskega dela. Le-ta naj bodo izhodišče za povračila za delo v šolah in za intervencije republiške izobraževalne skupnosti tam, kjer bi sredstva temeljnih izobraževalnih skupnosti morali dopolnjevati.

Na sestanku so imenovali komisijo, ki naj bi formulirala pripombe tega foruma k predlogu zakona. Objavljamo pripombe v celoti, kakor bodo posredovane pristojnim republiškim skupščinskim organom, ki te dni o predlogu zakona razpravljajo.

PRIPOMBE
K ZAKONU O IZOBRAŽEVALNIH SKUPNOSTIH IN O FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V SRS

Zakon o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja SR Slovenije s tem, ko uvaja stalne in obvezne vire sredstev za izobraževanje, daje trdnejšo osnovo za nadaljnje razvijanje samoupravljanja na področju vzgoje in izobraževanja in za stabilnejše in hitrejše razvijanje materialne osnove izobraževanja. Zato predsedstvo RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije predlog zakona podpira; vendar pa predlaga, da se pred sprejetjem izvršijo nekatere dopolnitve, ki izhajajo iz naslednjih ugotovitev:

1. Predlog zakona je v nekaterih določilih presplošen in zato obstaja velika verjetnost, da bo ob izvajanju zakona prihajalo do različnih nejasnosti.

Zlasti so splošna določila glede povračil, ki jih dobiva izobraževalni zavod od izobraževalne skupnosti za svojo dejavnost (51. člen predloga zakona). Predlagamo, da se v tem členu oziroma dodatnih členih šolstvu ustrezno konkretizirajo določila temeljnega zakona o zavodih, zlasti 61. ter 62. člen tega zakona (npr. ali pomeni, da se v povračilo za delo vključijo v skladu z 62. členom zakona o zavodih tudi sredstva za razširitev materialne osnove dela in kako — kaj to v šolstvu pomeni; ali tudi za razširitev kapacitet; ali samo za modernizacijo pouka; kdo in kako ugotovlja rezultate oziroma uspehe dela in kako se te usklajuje z osebnimi dohodki delavcev, ki opravljajo ustrezno delo v drugih delovnih organizacijah itd.).

2. Predlog zakona predvideva, da vsaka izobraževalna skupnost oziroma njena skupščina določa oziroma sprejema merila za delitev sredstev za izobraževanje. To praktično lahko pomeni, da bo toliko različnih meril, kolikor bo izobraževalnih skupnosti. Mnenja smo, da je tako določilo smiselno v nasprotju z določilom 2. člena — drugega odstavka 4 alinee istega zakona, ki pravi: »...zagotovljena stalnost financiranja osnovnih nalog izobraževalnih zavodov po enotnih merilih...«

Menimo, da je enotnost meril za financiranje osnovni pogoj za stabilen in enakopraven razvoj materialne osnove izobraževanja, zato je treba v zakonu to enotnost zagotoviti, če hočemo doseči primerljivost po vrstah stroškov za izobraževanje (ne le dopuščati pavšalno primerjanje po izdatkih na učenca) in omogočiti ugotavljanje vzrokov za velika odstopanja v ceni na učenca. Enotnost meril predstavlja šele resen začetek procesa izenačevanja osnovnih materialnih pogojev izobraževanja in prav to je odločna zahteva prosvetnih delavcev.

Predlagamo, da zakon obveže republiško izobraževalno skupnost, da določi oziroma sprejme enotna merila za delitev sredstev za izobraževanje (po vrstah šolstva), ki se jih morajo pri razdeljevanju sredstev posluževati vse izobraževalne skupnosti. Republiški izobraževalni skupnosti bodo takšna enotna merila obvezno služila kot osnova pri postavljanju pogojev in pri določanju višine dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim. V tem smislu naj se pristojnosti izobraževalnih skupnosti razmejijo.

Če enotnih meril za financiranje ni mogoče izdelati do dneva, ko bo začel veljati ta zakon, je treba v njegovih prehodnih določbah določiti rok, do katerega mora republiška izobraževalna skupnost enotna merila za financiranje sprejeti. Enako obvezo je treba postaviti tudi za sprejem normativov (organom, ki so za to pristojni) tam, kjer jih še ni oziroma kjer jih je treba dopolniti.

3. Določilo v 36. členu (drugi odstavek) o dopolnjevanju sredstev iz republiških sredstev je preveč splošno in lahko pomeni, da bo republiška skupščina odločila, da zagotovi le toliko sredstev, kolikor smatra, da jih ima trenutno na razpolago, ne glede na obveznosti, ki jih ima republiška izobraževalna skupnost po zakonu do vzgoje in izobraževanja.

Zato predlagamo, da se besedilo tega odstavka spremeni takole: »Če republiški izobraževalni skupnosti sredstva iz obveznih in stalnih virov ne zadoščajo za kritje obveznosti po tem zakonu, ji Skupščina SRS zagotovi dopolnilna sredstva, ki zadoščajo za kritje obveznosti po sprejetih enotnih merilih tega zakona.«

4. Predlog zakona v 18. členu, 19. členu in 20. členu postavlja različne rešitve za sestav temeljne, posebne in republiške skupščine izobraževalne skupnosti. Menimo, da je težišče upravljanja v izobraževalnih skupnostih samouprava koristnikov oziroma financerjev vzgoje in izobraževanja, v kateri sodelujejo predstavniki izobraževalnih zavodov. Zato predlagamo, da zakon določi, da je sestav skupščin izobraževalnih skupnosti takšen, da mora v njih sodelovati več kot polovica predstavnikov, ki niso predstavniki izobraževalnih zavodov.

Zato naj se drugi odstavek 19. člena glasi: »Več kot polovico članov skupščine posebne izobraževalne skupnosti imenujejo delovne organizacije s področja gospodarstva oziroma družbenih služb, za katerih potrebe izobražuje kadre ta skupnost.«

Kot že omenjeno, vsebuje zakon vrsto splošnih deklaracij, ki so po našem mnenju tudi posledica proračunske situacije družbeno-političnih skupnosti. Ne moremo mimo ugotovitve, da bo vsaj v bližnji prihodnosti ostalo financiranje izobraževanja in vzgoje v bistvu še vedno močno proračunsko, saj bodo občine in republika — kljub zakonu — lahko določale in spreminjale stopnje prispevka za izobraževanje po poljubnih kriterijih (npr. po proračunskih možnostih, po uvidevnosti in razumevanju za šolstvo — pač podobno kot doslej), dopolnilna sredstva kot sistem direktnega financiranja iz proračunov pa bodo v naslednjih letih še vedno zelo pomemben faktor financiranja izobraževanja in vzgoje.

Te ugotovitve izhajajo zlasti iz dejstva, da je k zakonu predložena kvantifikacija, izdelana na osnovi potrošnje v letu 1966 in ne dovolj stvarne ocene, ali so doslej tolikšna sredstva zadoščala za financiranje vseh z zakonom določenih nalog na področju vzgoje in izobraževanja in za realno vrednotenje uspeha dela prosvetnih delavcev.

Očitno je, da bodo kljub zakonu potrebna še nadaljnja prizadevanja vseh pristojnih organov, da bomo v bližnji perspektivi prišli tudi na področju vzgoje in izobraževanja do rešitev, ki bodo omogočile financiranje šolstva po stvarnih rezultatih dela in čimbolj stimulirale racionalizacijo v šolstvu.

ZBOROVANJE SINDIKALNIH PODRUŽNIC VSEH TOLMINSKIH ŠOL

Slaba opremljenost šol na Tolminskem

Za sanacijo manjka 150 milijonov S-dinarjev

V soboto, 18. t. m., je bilo zborovanje vseh sindikalnih podružnic šol občine Tolmin, ki so se ga razen prosvetnih delavcev udeležili predstavniki družbeno-političnih organizacij občine, republiški in zvezni poslanci, predstavniki Sekretariata za prosveto in kulturo SRS, GO SZDL in RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije.

Prosvetni delavci so obrazložili težak materialni položaj zavodov v letu 1966. Šole so porabile v lanskem letu 364 milijonov starih dinarjev za osnovno dejavnost ali 70 % sredstev šolskega sklada. Iz tega denarja so pokrivale predvsem osebne dohodke zaposlenih, razmerje med osebnimi dohodki in skladi pa je bilo 1966. leta 95:5 v korist osebnih dohodkov. Stavbe so stare; denarja ni za redno, kaj šele za investicijsko vzdrževanje. Šola v Kobaridu je zaradi rušenja z odločbo inšpekcije zaprta in sedaj gostuje v neprimernih, od Tovarne igel opuščenih betonskih prostorih. Osebni dohodki učiteljev so bili lansko leto 77.100 S-dinarjev, predmetnih učiteljev 74.500 S-dinarjev, profesorjev 90.700 S-dinarjev. Občinski proračun predvideva za 1967. leto 4 % več sredstev za šolstvo, pa še ta ni uravnovešen. Po splošnem mnenju, predvsem za sanacijo materialnih prilik v šolah, manjka 150 milijonov S-dinarjev. V nekaterih šolah se zaradi takega položaja že opaža zniževanje učnih uspehov; ker ni prostorov, se tehnični pouk ne izvaja.

Prisotni prosvetni delavci so izjavljali, da so pričakovali postopno izboljšanje tega položaja z novim zakonom o financiranju vzgoje in izobraževanja; ker menijo, da bi ta moral za osnovno šolo, kar je že v ustavi zapisano, zagotoviti otrokom enake možnosti šolanja. Zato osnovna šola ne bi smela biti odvisna samo od materialnih možnosti tolminske občine. Menijo, da je v zakonu še vse preveč obljub in deklaracij. Zato bi moral zakon na temelju konkretnih meril in normativov zagotoviti enake pogoje vzgoje in izobraževanja vsem osnovnošolskim otrokom v Sloveniji in omogočiti pravilno ovrednotenje dela prosvetnih delavcev.

Sestavili so iz svojih vrst komisijo, ki bo skupno s poslanci izdelala pripombe na načrt zakona ter omogočila poslancem s pripravo konkretnih amandmajev vplivati na potrebne spremembe v predlogu zakona.

VINKO KASTELIC

Preko 80 tisoč domačinov in tujih turistov ter nekaj milijonov gledalcev pred televizijskimi sprejemniki si je ogledalo minulo soboto pisani sprevod kmečke ohceti, več kot 400 živobarvnih narodnih noš. Celotna ohcet je bila vredna ogleda, še posebej zanimivo pa je bilo klicanje nevest pred hotelom Lev in šranganje pred Slonom. Prav je, da so gostinci v letošnjem mednarodnem letu turizma izrabili tudi bogastvo naših narodnih običajev

KAKO BI KOMENTIRALI VI?

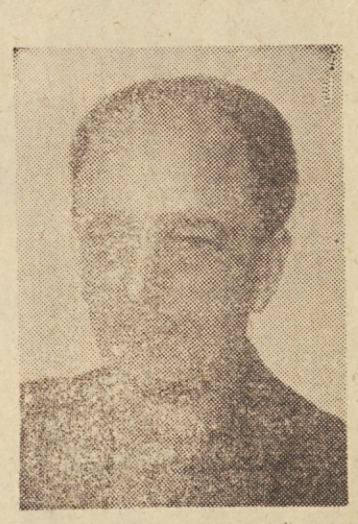

JAVNO MNENJE: 36 % anketiranih v kulturnih institucijah nima stališča o tem, kako financirati kulturne programe

Zgodi se, da o nekem vprašanju toliko ljudi ni razmišljalo in nima stališča, da lahko skorajda govorimo o tem, da je velik del javnosti brez javnega mnenja. Nekaj podobnega bi lahko trdili, ko je kar 36 % anketiranih v kulturnih institucijah ostalo brez mnenja in stališč glede virov financiranja kulturnih dejavnosti in programov. Je to nezainteresiranost ali resignacija, smo se spraševali. Vsekakor podatek preseneča. Tokrat smo zaprosili za komentar dramaturga MGL in predsednika odbora za kulturo in prosveto pri ljubljanskem Mestnem svetu, tovariša LOJZETA FILIPIČA.

Po mojem mnenju je več razlogov za to, da toliko ljudi ni razmišljalo o tem, kako zbirati denar za kulturne dejavnosti, je dejal tov. Filipič. Nekateri razlogi so obsodbe vredni, drugi zopet stvarni. Med stvarne razloge bi prištel tega, da določeno število zaposlenih v kulturnih institucijah — in sem gotovo sodijo reproduktivni umetniki — se želi osredotočiti na svoje ustvarjalno delo. Se pravi, ne želi vplivati na našo kulturno stvarnost s svojo direktno kulturno-politično akcijo, temveč s svojim umetniškim delom. To je eden tistih razlogov, ki ga jaz ne bi obsojal, ker ni le možen, marveč tudi zgodovinsko utemeljen. To pa je praktično tudi edini razlog, nad katerim človek ni zaskrbljen. Za vse ostale razloge je namreč zaskrbljenost upravičena.

Najbanalnejši razlog, je nadaljeval tovariš Filipič, ki pa je zaskrbljujoč, je gotovo ta, da večino od 36 % anketiranih v kulturnih institucijah glede denarja ne zanima **kako**, ampak **koliko**. Človek, ki ga malo zanima, kako priti do sredstev, je prepričan, da je nekdo drug dolžan zagotavljati njemu mirno, udobno in če se le da tudi prijetno delo. Taka miselnost ni »padla z neba«. Deloma obstaja že od nekdaj, deloma pa je pogojena v revolucijških in porevolucijskih iluzijah, ko smo mislili, da se bodo stvari same urejale. In rekel bi, da je ta razlog najnogostejši.

Drugi razlog za toliko ljudi brez stališč o tem konkretnem vprašanju, se pravi o denarnih virih za financiranje kulture, pa je neke vrste splošna nezainteresiranost za javne zadeve, čeprav je seveda normalno, da se vsi za vse ne moremo zanimati. V okviru vprašanja, za katero ste me prosili, da ga komentiram, pa je tolikšna nezainteresiranost zaposlenih v kulturnih institucijah normalne okvire seveda prerasla. Menim, da je veliko število nezainteresiranih posledica vsesplošnih civilizacijskih teženj, ko se ljudje zelo dosti ukvarjajo s svojim »plotom«, vikendom, stilnim pohištvom in podobnim. To je samo en refleks splošnega stanja, ki ga lahko vidimo tudi v skupščinah, pa na zborih volivcev, ko se ljudje »zbudijo« le, kadar gre za zemljiški davek, za prispevek od njihovega osebnega dohodka. Se pravi, ko se ljudje za javne zadeve zanimajo takrat, ko nekdo poseže direktno v njihov žep.

Končno je med temi 36 % anketiranih, ki so ostali brez odgovora na eno važnih vprašanj, gotovo tudi določeno število resignirancev. Vsi vemo, da je ta resignacija danes širša in bi jo lahko v širšem pomenu besede imenovali tudi deziluzijo revolucionarjev, ki so se morali konfrontirati s stvarnim stanjem. Upi v vsesplošni kulturni razvoj so se razbili ob ekonomskih zakonitostih. V krogih kulturnih delavcev ima ta resignacija specifične aspekte in bistven je ta, da je namesto dominacije umetnosti in kulture kulturni delavec moral doživeti dominacijo banke in tržišča, da tako rečem. In če problem še bolj razširim: resignacija je zajela tudi tisti del kulturnih delavcev, ki so se ves čas hkrati ob svojem poklicnem delu ukvarjali s kulturno-politično akcijo. Ti ljudje so utrujeni od kulturno-političnega dela in »predlaganja«. Leta in leta nekaj predlagajo, kažejo na nekakšne bolj ali manj realno izračunane možnosti, vedno znova pa doživljajo isto, da teh njihovih predlogov nihče kakorkoli bolj resno ne upošteva. Ne samo upošteva, tudi obravnavajo se ne in ne poizkušajo realizirati. Kar pa je najhujše, je to, da vseh teh predlogov **tudi nihče resno ne zavrne**, pač pa nekje »utonejo«. Torej ta utrujenost ni podobna tisti utrujenosti od demokracije, ko si kar naprej nekaj predlagal, pa je bilo vse zavrnjeno ali spremenjeno. Ne, tudi takšna utrujenost bi lahko bila, pa niti nje ni. Ni je, ker nikoli ni bilo protiargumentov. Običajna pot je bila ta, da je en človek ali skupina ljudi v imenu administracije postavil znak STOJ. Ljudje pa so se začeli potem spraševati, le zakaj, čemu bi še razmišljali, predlagali in se utrujali.

Ne nazadnje po pomenu, še o enem razlogu. Ko so se ob vsem tem zaposleni v kulturnih institucijah ozrli okrog sebe in ugotovili, da mnogo bolje družbeno prosperirajo ljudje (tako dejavni na kulturnem področju ali katerem koli drugem področju družbenih dejavnosti), ki niso žrtvovali svojega časa za javne zadeve, se je do vsega tega izoblikovalo tudi njihovo stališče: torej so na boljšem vsi tisti, ki so svoj čas spreminjali v ekonomske vrednosti v obliki najrazličnejših potrošniških dobrin.

Prav zaradi tega zadnjega podatka je resignacija začela dobivati že skoraj tragične dimenzije. Vrsta kulturnih delavcev počasi dobiva občutek, da so pri svojem kulturno-političnem delu kot Don Kihoti, namreč, da se jim že vsi skupaj smejejo. A hotel sem s tem reči, da je danes tistih, ki se smejejo, mnogo več, kot pa se jih je posmehovalo pravemu Don Kihotu.

● PRIHODNJIČ: Zakaj so med zdravstvenimi delavci tako različna mišljenja o načinu financiranja zdravstvenega dela.

V prihodnji številki Delavske enotnosti bomo objavili odgovor Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SRS na naš članek »Ali sodelovanje strokovnjakov ni potrebno?«, objavljen v 5. številki Delavske enotnosti dne 11. februarja, ki povzema mnenje zobozdravstvene komisije pri medobčinskem zdravstvenem centru v Ljubljani o udeležbi zavarovancev za zobnoprotetična dela. Hkrati bomo objavili tudi pripombe omenjene medobčinske zobozdravstvene komisije na odgovor republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SRS

IZKUŠNJE PISARNE PRAVNE POMOČI OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA KOPER

DELOVNI SPORI

so odraz pomanjkljivih pravilnikov

Delovni spori so tudi v koprski občini predmet mnogih pogovorov. Tovrstnih sporov je namreč še vedno mnogo — lani jih je bilo v primerjavi z letom 1965 precej več — hkrati pa njihova vsebina opozarja, da so v notranjih predpisih v delovnih organizacijah še številne vrzeli. Podrobna obravnava vzrokov, zaradi katerih do sporov prihaja, je še posebej koristna sedaj, ko v delovnih kolektivih pripravljajo in sprejemajo pravilnike o delovnih razmerjih oziroma jih dopolnjujejo.

V pisarni pravne pomoči občinskega sindikalnega sveta v Kopru se je lani oglasilo okrog 700 ljudi. Blizu 80 odstotkov, ali še enkrat toliko kot v letu 1965, jih je prišlo v zadevah, ki so se nanašale na delovna razmerja. Temu primerno je bilo večje tudi število sporov, vendar jih je pravni službi večino uspelo poravnati brez posredovanja sodišča. V mnogih primerih je občinski sindikalni svet pripravil v delovnih organizacijah, zlasti v tistih, kjer je bilo sporov več, pogovore, na katerih so poleg širših zadev obravnavali tudi konkretne primere. Občinski sindikalni svet pa je v dveh primerih nastopil tudi kot tožnik. Predlagal je uvedbo kazenskega postopka zoper direktorja nekega gostinskega in direktorja nekega gradbenega podjetja v koprski občini. Gre za delovni organizaciji, v katerih so se spori večkrat ponavljali.

Povečanje delovnih sporov v preteklem letu je po mnenju **Vladimirja Pahorja**, vodje pravne pisarne občinskga sindikalnega sveta, pripisati predvsem dejstvu, da se samoupravne pravice delavcev vedno bolj poglabljajo, kar ima za posledico vedno večjo občutljivost pri delavcih, če se krišjo njihove pravice. Po mnenju predsednika občinskega sindikalnega sveta v Kopru **Pavla Pečarja** je eden od vzrokov za večanje števila sporov tudi neprestano spreminjanje in dopolnjevanje predpisov. Celo pravniki težko zasledujejo spremembe, kaj šele preprosti delavci Zato se tudi sindikalni svet v Kopru odločno zavzema za to, da bi bila zakonodaja čimmanj komplicirana in čim bolj ustaljena, še posebej pa, da bi bili notranji samoupravni predpisi v delovnih kolektivih čimboljši. Temu vprašanju je posvetil občinski sindikalni svet v preteklem letu veliko pozornosti. V sodelovanju z občinsko skupščino je sodeloval pri pregledovanju statutov delovnih organizacij, enako pa zdaj dela s pomočjo strokovnih grup s pravilniki o delovnih razmerjih. Medtem ko je bilo pregledovanje statutov s strani skupščine obvezno, te obveznosti pri pravilnikih o delovnih razmerijih ni. Sindikat je izvedel tudi posebne seminarje za nekatere panoge, v katerih so z izdelavo pravilnikov najbolj zaostajali, na primer v obrti, v gostinstvu in še v nekaterih.

Za izdelavo in dopolnjevanje pravilnikov o delovnih razmerjih ter drugih samoupravnih predpisov bo bržkone koristna tudi analiza o delovnih sporih, ki so jih obravnavala sodišča. Pripravilo jo je Okrožno sodišče v Kopru, ki je pregledalo vsebino 200 sporov, ki so jih obravnavala sodišča v Kopru leta 1965 in 1966. Največ je bilo sporov zaradi prenehanja delovnega razmerja — pri teh so delavci na sodiščih uspeli v 50 %, ter zaradi različnih plačil (tu so delavci uspeli v 66 %). Od posameznih členov Temeljnega zakona o delovnih razmerjih je bil tudi v koprski občini največkrat kršen 121., ki daje delavcu pravico navzočnosti na sestanku vsakega organa upravljanja, kadar ta razpravlja o delavčevi pravici ali dolžnosti.

Na sodiščih obravnavani primeri kažejo med drugim na pomanjkljivosti v notranjih predpisih delovnih organizacij: na to, da v kolektivih večkrat ravnajo neobjektivno ter navajajo razloge za prenehanje dela, čeprav ti niso podani; nadalje, da postopke zaradi kršitev delovne dolžnosti neradi uvajajo ter raje sklenejo, da delo preneha iz kakega drugega neutemeljenega razloga, da pristojni organi in seveda tudi delavci ne poznajo dovolj predpisov o delovnih razmerjih in končno, da se skušajo delovne organizacije marsikdaj iznebiti delavca tudi iz neutemeljenih subjektivnih razlogov. K. S.

V ČIGAVO KORIST?

V žalski občini je podjetje, ki ima 22 različnih pravilnikov, ki jih predpisuje naša zakonodaja. Nekateri pravilniki so tako obširni, da so iz njih nastale že obsežne knjige. Vsebina pravilnikov pa je mnogim španska vas in ni človeka, ki bi vedel, kaj v kakšnem pravilniku piše. Tako imajo v nekem podjetju pravilnik o higiensko tehnični varnosti, ki vsebuje nič manj kot 510 členov.

Mnogi se sprašujejo ali je smiselno popisati toliko papirja, ko se potlej po zapisanih določilih nihče ne ravna. Z. T.

Ali veste...

...da je bilo ob koncu lanskega leta pri denarnih zavodih v Sloveniji 100,8 milijard S-dinarjev hranilnih vlog, medtem ko so občani najeli le 36,5 milijard potrošniških posojil. To pomeni, da je razmerje med naložbami in posojili občanov v Sloveniji 276,9 : 100;

...da smo lani zgradili v državi 130.000 stanovanj, kar je 8000 več kot v letu 1965;

...da bo tržiška industrija letos izvozila že 31 % svojih izdelkov ter prejela za izvoženo blago več kot 4,5 milijona dolarjev, ali za 17 % več deviz kot lani.

...da so bile perspektive izvoza tovarne perila in konfekcije Mura lani januarja mnogo bolj jasne in spodbudne kot v začetku letošnjega leta. Zvezna republika Nemčija je namreč preklicala več pogodb v drugi polovici lanskega leta, novih pogodb pa je Mura sklenila malo. Kljub temu pa v Muri upajo, da bodo letos le izpolnili plan izvoza, ki je za 15 % večji od lanskega, kar pa naj bi dosegli predvsem s povečanjem izvoza v ZDA, Kanado in SZ.

... da je iz Pomurja in Medjimurja približno 10 % odraslega prebivalstva zaposlenega v tujini. Ti delavci so samo lani na novo odprli dva tisoč deviznih računov, predvsem za nakup avtomobilov, pa tudi za nakup lažje in težje kmetijske opreme;

NA OBČNEM ZBORU SINDIKALNE PODRUŽNICE SO SPREGOVORILI ŠTORSKI ŽELEZARJI TUDI O SKRBI ZA ODDIH IN REKREACIJO

IZLETI — NAJBOLJ PRILJUBLJENA OBLIKA ODDIHA

Komisija za rekreacijo je predlagala, da bi delovnim enotam, ki bodo organizirale izlete, v bodoče delili sredstva po številu izletov in po številu udeležencev, ne pa vnaprej, kot so to delali doslej

Živahna diskusija na minulem občnem zboru sindikalne podružnice Železarne Štore je posegla tudi na področje oddiha in rekreacije zaposlenih. Po vsem tem, kar je bilo slišati v Štorah, bi bilo zelo težko očitati tovarniški komisiji za rekreacijo, da v minulem obdobju ni krepko zavihala rokavov in napravila marsikaj v korist dnevnega, tedenskega in letnega oddiha svojih delavcev.

»Pred časom smo organizirali športno rekreacijo v obliki tekmovanj v najrazličnejših športnih panogah, ker pa smo bili pri vsej stvari v določenem pogledu ozki, ker smo poznali samo tekmovanja, smo s tem prikrajšali vse tiste, ki si želijo športnega razvedrila brez tekmovanj in javnih nastopov,« pravijo delavci v Železarni Štore. »Zaradi vsega tega je na našo pobudo telesno vzgojna organizacija v Štorah ustanovila oddelke za športno rekreacijo, predvsem za splošno telesno vzgojo, namizni tenis, kegljanje in smučanje...«

V Štorah so iz svojega programa športne dejavnosti črtali tudi vse atraktivne športe, ker so imeli v minulem obdobju pri teh panogah preveliko število poškodb. Skratka, oblike rekreacije so organizirali tako, da se lahko danes vključi v aktivnost sleherni član kolektiva.

Podatki kažejo, da šteje med najbolj priljubljene oblike dnevnega in tedenskega razvedrila štorskih železarjev izletništvo. Na tem področju je namreč dosegla komisija za rekreacijo izreden uspeh, saj je na primer samo v preteklem letu organizirala 24 izletov. Izleta na Svetino se je udeležilo več kot tisoč ljudi.

Število izletov in število udeležencev torej priča o zares velikem interesu za to zvrst rekreacije. Pri organizaciji izletov gre velika pohvala komisiji za rekreacijo, ki je poskrbela, da je postala ta oblika razvedrila zaposlenih vsebinsko veliko bogatejša, kot pa je bila pred leti. Ni bilo namreč izleta brez programa. Izletniki so imeli na voljo najrazličnejše športne rekvizite, imeli so možnosti kopanja, ogledov znamenitih kulturnih krajev, skratka možnosti za prijetno razvedrilo je bilo vedno več kot dovolj.

V Železarni danes sodijo, da bi v bodoče kazalo spremeniti način financiranja izletov, predvsem tistih, ki jih organizirajo ekonomske enote. Doslej je sindikalna podružnica namreč delila sredstva glede na število zaposlenih v obratu, zato so si številčno močnejši obrati lahko privoščili boljše izlete in nasprotno. O sredstvih je namreč odločalo število zaposlenih, ne pa število ljudi, ki so se udeležili izleta. Zato je komisija za rekreacijo predlagala, da bi kazalo ekonomskim enotam, ki bodo organizirale izlete, deliti sredstva v bodoče na podlagi števila izletov in seveda števila udeležencev, ne pa vnaprej, kakršna je bila dosedanja praksa.

-a

V HRASTNIKU DVAKRAT NA LETO SINDIKALNE ŠPORTNE IGRE

ZAGRETO SODELOVANJE

Na jesenskih športnih igrah v Hrastniku so se odločili, da bodo pripravili tudi pomladanska telesnovzgojna tekmovanja proizvajalcev

Lansko jesen je občinski sindikalni svet v Hrastniku ob reorganizaciji svojih komisij uspel poživiti dejavnost komisije za šport in rekreacijo. Rezultat teh prizadevanj je bil očiten. Že sam razpis sindikalnih športnih iger je močno razgibal nekaj sto neposrednih proizvajalcev. Čeprav je predsedstvo občinskega sindikalnega sveta razpisalo lepe nagrade za tekmovalce — tekmovali so kar v desetih veščinah — ni šlo toliko za nagrade kot za to, katera sindikalna organizacija bo sestavila več ekip in več sodelujočih. Teden dni — kolikor so trajale igre — so Hrastničani navijali za svoje delovne sotovariše, jih bodrili in za kratek čas pozabili na te ali one skrbi. Uspeh igre je bil tolikšen, da so se na sindikalnem svetu odločili tudi za spomladanske športne igre, kar so sindikalni aktivi in delavci sprejeli z velikim odobravanjem.

Zdaj, na pragu pomladi, oživlja zopet zanimanje za tekmovanja. Tako kot lani, bo tudi letos občinski sindikalni svet gmotno podprl športne igre. Sicer pa so stroški v primerjavi z rezultati, z razgibanostjo, ki so jo in ki jo bodo nedvomno spet pokazali delavci, malenkostni, zato v te namene vložen denar ne bo vržen proč. Za letos velja pravilo, naj bi se za igre prijavilo več ekip, še več neposredno sodelujočih. Videti je, da bodo priprave še obsežnejše kot lani, naposled pa so tu še izkušnje minulega leta, ki jih kaže zdaj izkoristiti.

Prav bi bilo, da bi se še boli zagreli starejši delavci. Sindikalni svet je že lani opozoril, da ni namen športnih iger zgolj doseganje najboljših rezultatov. Bistveno in neprimerno bolj važno je zbujati pri neposrednih proizvajalcih potrebo po stalnejšem telesno vzgojnem udejstvovanju in rekreaciji. Težke delovne razmere večine hrastniških delavcev in delavk tako rekoč terjajo tudi tovrstno dejavnost in aktivnost, saj bo to v korist njim samim pa tudi delovnim skupnostim.

—m—

N nama LJUBLJANA

V BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO
NAMA, WOLFOVA 1
NA IZBIRO
V I. NADSTROPJU:

- posteljno perilo, prešite in volnene odeje
- dekorativno blago
- serviete, prti, brisače
- preproge, tekači, obloge tal, zavese
- gospodinjski aparati, hladilniki, štedilniki, sesalci, loščilci, mešalci, bojlerji
- radio aparati, televizorji, gramofoni, magnetofoni, transistorji, radijske in TV antene
- svetilke: stropne, stenske, namizne, stoječe

Nakup pohištva in gospodinjskih aparatov tudi na potrošniški kredit — 10-odstotni popust pri plačilu z devizami.

LJUBLJANA nama N

Vse za dom; službo in izlete

modna hiša
LJUBLJANA — MARIBOR

TOVARNA SANITETNEGA MATERIALA - DOMŽALE

NA POTOVANJU, IZLETU, DOPUSTU, POD ŠOTOROM, V AVTOMOBILU, POVSOD NAJ VAS SPREMLJA

ZELO PRAKTIČNA POTOVALNA APOTEKA IZDELEK

TOVARNE SANITETNEGA MATERIALA - DOMŽALE

BOLJE POTOVALNA APOTEKA
BREZ POŠKODBE, KAKOR POŠKODBA
BREZ POTOVALNE APOTEKE

Pogovori z upravljavci ● Pogovori z upravljavci

UČITELJ BODOČIH ŠOFERJEV

Po deset in še več ur dnevno presedijo za volanom. Njihovi živci so vselej na preži, da bi vsaj v zadnjem trenutku preprečili najhujše, da zaradi napake bodočega šoferja ne bi prišlo do nesreče. Kajti — za prekrške in nesreče, ki jih povzroči kandidat za voznika motornega vozila, odgovarja inštruktor, razen če se kasneje izkaže, da nesreče ni mogel preprečiti.

»Takšen je pač naš poklic,« pravi Dominik Knavs, ki pri AMD Ljubljana že sedem let poučuje bodoče šoferje. »Človek mora imeti dobre živce in potrpljenje, predvsem pa veselje in željo, da tudi drugim posreduje osnovno znanje, potrebno za šoferski izpit in za varno vožnjo v današnjem prometu.«

»Kaj predvsem priporočate bodočim šoferjem?«

»Ne zato, ker sem v službi pri AMD Ljubljana, ampak zato, da bi kandidati čim hitreje napredovali, bi vsakomur svetoval, naj nikar ne podcenjuje teoretične priprave. Izkušnje namreč opozarjajo, da se prek teoretičnega dela vozniškega izpita z uspehom prekoplje več kot 90 % tistih kandidatov, ki so obiskovali teoretične tečaje, kakršne prireja tudi naše društvo. Izmed ostalih kandidatov, ki niso hodili na tečaje, pa teoretični del izpita naredi le polovica prijavljencev. Vendar to ni edina korist, ki jo imajo bodoči šoferji, če se odločijo tudi za teoretično pripravo. Tudi sicer namreč izkušnje opozarjajo, da se pastem in zadregam v prometu spretneje izogibajo tisti, ki so se podkovali tudi s teorijo.«

»V teh sedmih letih, kar ste inštruktor, ste učili že veliko kandidatov za voznike motornih vozil. Česa se bodoči šoferji najteže privadijo?«

»Razen vsega drugega gre predvsem za dve strani: najprej za to, da ima skoraj vsak »učenec« občutek, da ga kar naprej nekdo preganja. Drugo pa je, da marsikoga predolgo »pritiska« strah, da se pod njim nekaj premika in da tega gibanja ne bo znal obvladati. To dvoje se pri posameznih kandidatih zelo različno izraža, ker so pač tudi njihovi značaji zelo različni. Na splošno pa poskušam vsakemu kan-

didatu dopovedati, naj ukrepa preudarno in tudi pravočasno. Predvsem pa gre za to, da mora pri praktični vožnji bodoči šofer poslušati svojega inštruktorja in ravnati tako, kot mu nasvetuje. Iz lastne prakse najbrž veste, da sočasoma šoferju določene kretnje, gibi in sploh postopki preidejo v meso in kri, da skratka ukrepa avtomatično. Tega se mora čimprej navaditi vsak bodoči voznik, da med učenjem vsaj sam sebi ne bo ustvarjal zadreg in nadlog na cesti...«

»Česa ste najbolj veseli v svojem poklicu in kaj vas najbolj razžalosti ali celo ujezi?«

»Malo nerodno vprašanje, ampak vseeno: kot vsak drug učitelj in vzgojitelj sem vesel, če mi učenci lepo napredujejo. Včasih se mimogrede oglasijo pri meni ljudje, ki sem jih že pred leti učil. Malo poklepetamo, popijemo kavo... To so najsvetlejše strani mojega poklica. Seveda sem zadovoljen tudi s tem, da v vseh teh letih nisem imel nobene nesreče. Nekaj prask, vdrtih blatnikov in podobnih malenkosti je seveda bilo. V slabo volio, celo v jezo pa me spravi to, če kandidat noče prisluhniti nasvetom, ki jih dajem, pa čeprav se zato učenje podaljša v njegovo škodo. Ura učenja zdaj pri nas velja 2300 starih dinarjev, če se učenec vpeljuje v praktično vožnjo na vozilu, ki je last društva. S tem komaj pokrivamo stroške, ker se naše društvo v celoti samo vzdržuje. Za kandidata pa ta cena včasih predstavlja velik strošek, to je tudi res. Če pa ne zna ali noče prisluhniti inštruktorju, če sam »že vse ve«, mi res ne moremo biti krivi, če nekateri tudi po dveh ali treh poskusih še vedno niso prišli do vozniškega dovoljenja.

Kot vsak drug od mojih kolegov pa sem najbolj nesrečen takrat, če mi na izpitu pade kandidat, za katerega sem prepričan, da bo z uspehom opravil teoretični del in praktično vožnjo. Tem nesrečam največkrat botruje trema. Kako pa je s tem, ne bi govoril... Kaže pa, da se ji ljudje ne znamo najbolje zoperstavljati. Receptov, kako naj bi ji kljubovali, je sicer veliko, ampak v praksi navadno odpovedo. Zmedejo pa se tudi najbolj izobraženi ljudje. Imel sem primer, ko je človek z dvema doktoratoma po izpitu ves premočen vprašal, kje je, da bi lahko šel domov!«

-mG

MILAN GERŽELJ, PREDSEDNIK OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA BEŽIGRAD ODGOVARJA NA VPRAŠANJA O PREVENTIVNEM LETOVANJU DELAVCEV

GRE ZA NAČRTNO VLAGANJE V ČLOVEKA

Prvih 50 delavcev iz bežigrajske občine bo odšlo aprila na preventivno letovanje v Poreč

Počitniška skupnost Alpe Adria pri Mestnem sindikalnem svetu v Ljubljani je že pred tedni pozvala samoupravne organe in sindikalne podružnice v delovnih organizacijah, naj letos omogočijo svojim članom preventivni dopust v počitniških domovih ob morju ali v planinah.

In na to temo je tekel tudi naš pogovor z Milanom Gerželjem, predsednikom Občinskega sindikalnega sveta Ljubljana Bežigrad, ki se je med prvimi odzval povabilu počitniške skupnosti Alpe Adria.

»Na našem sindikalnem svetu smo imeli že januarja letos plenum,« pravi Milan Gerželj, »kjer smo se na osnovi izdelane analize pogovarjali o skrbi za delavce. Omenjena analiza je namreč razgrnila vrsto podatkov, da so v delovnih organizacijah bežigrajske občine kaj malo storili bodisi za tedensko rekreacijo bodisi za letni oddih in sploh za življenjski standard delavcev. Zavoljo tega smo vseskozi razmišljali o možnostih, kako bi vse te probleme okrog skrbi za delovnega človeka čimprej razrešili...«

»Kaj ste torej storili?«

»Ob ustanovitvi počitniške skupnosti Alpe Adria pri Mestnem sindikalnem svetu se nam je takoj ponudila možnost zlasti za preventivno rekreacijo delavcev. Prav na zadnji seji predsedstva našega sindikalnega sveta pa smo se že dogovorili, da za začetek pošljemo na preventivni dopust 50 delavcev iz delovnih kolektivov naše občine, in sicer od 1. do 10. aprila letos v počitniški dom v Poreč.«

»Kako boste izbrali teh 50 delavcev?«

»Ne bomo jih izbrali na sindikalnem svetu, mi jim samo plačamo dnevno oskrbo za 10 dni. Delavce, ki bodo odšli na preventivni dopust v organizaciji počitniške skupnosti Alpe Adria, bodo izbrali v delovnih organizacijah. Mi smo jim samo priporočili, naj izbirajo med člani sindikata predvsem dobre delavce in hkrati socialno in zdravstveno ogrožene. Vodstvom delovnih organizacij pa smo tudi pisali, naj izbranim delavcem omogočijo preventivni dopust tudi s tem, da jim bomo odobrili 10-dnevni plačani izostanek z dela.«

»Ali imate pri občinskem sindikalnem svetu dovolj denarja, da lahko pošiljate delavce na preventivno letovanje?«

»Denarja ni seveda nikjer dovolj. Oslonili pa smo se na sklep Republiškega sveta sindikatov, ki omogoča večjo udeležbo sindikalnih podružnic pri članarini. Ta denar od sindikalne članarine, ki se je sicer zbral pri nas, smo tako namenili za preventivno letovanje delavcev. Nasploh menim, če bomo šli v prihodnje na večjo udeležbo sindikalnih podružnic pri članarini, naj bi bila ta udeležba povsem namenska. Ta denar naj bi zares začeli bolj trošiti, denimo za preventivna letovanja delavcev, za dnevno in tedensko rekreacijo, manj pa naj bi ga trošili za razne sindikalne veselice in podobno.«

»Se bodo po vašem zgledu ravnale tudi druge sindikalne organizacije v delovnih kolektivih bežigrajske občine in v okviru počitniške skupnosti Alpe Adria poslale svoje delavce na preventivno letovanje?«

»Menim, da bi morale počitniško skupnost Alpe Adria podpreti vse sindikalne organizacije, zlasti zato, ker si ta vse bolj prizadeva omogočiti delavcem ceneno, bodisi preventivno ali redno letovanje. Z veseljem lahko ugotavljam, da počitniška skupnost Alpe Adria že deluje v tej smeri, da bi uvedla kvaliteten delavski turizem, ki ne bi smel vedno sloneti na ekonomski računici, marveč tudi na raznih popustih pri dnevni oskrbi. Kajti takšna in podobna letovanja delavcev niso nobena sociala, marveč le načrtno vlaganje v človeka, da bo poslej sposoben še več in še bolje proizvajati.«

M. Ž.

Zložljiva dvokolesa Ponny, ki jih izdelujejo v ljubljanski tovarni Rog, niso samo modni krik, temveč so res privlačna ter, kar je še posebej pomembno, tudi praktična

KAKO BO Z LETOŠNJIM LETOVANJEM DELAVCEV V ZASAVJU?

ALI RES SLABŠE KAŽE?

Nekatere sindikalne počitniške skupnosti v zasavskih občinah so se že lotile obsežnejših priprav na letošnje letovanje svojih članov. Tvornost teh priprav temelji na lanskih podatkih, izkušnjah in rezultatih, deloma pa tudi v poskusih vključevanja v mednarodno turistično leto.

O tem, kakšne so možnosti za letošnje letovanje, smo slišali nemalo besed tudi na občnih zborih sindikalnih organizacij. Čeprav članstvo ni povsod dobilo točnejših in podrobnejših odgovorov, je tu in tam prevladovala bojazen o večjih možnostih za letošnje letovanje. Osnova dvomom so bili objavljeni podatki o rezultatih oddiha v minulem letu. Za primer vzemimo rudnik Trbovlje-Hrastnik. V podjetju je zaposlenih blizu 3800 ljudi. Na Rabu in drugod pa je lani letovalo le 689 zaposlenih ali 19 % vsega kolektiva. Prištejmo sem še njihove svojce, pa dobimo 1505 dopustnikov iz tega podjetja. Sindikat rudarjev v Zagorju je celo s posebno okrožnico opozoril na naglo zmanjševanje izkoriščanja oddiha rudarjev v počitniškem domu v Crikvenici. Medtem ko je pred petimi leti letovalo še nad sedemsto rudarjev, je lani odšlo na desetdnevni dopust le nekaj nad 17 % vsega kolektiva.

Oglejmo si še pogoje teh letovanj. Glede na visoke stroške prevozov in razmeroma drago celodnevno oskrbo (na Rabu je bila dnevna oskrba 18 N-din) so v trboveljsko-hrastniškem rudniku izplačali svojim zaposlenim 509.073,35 N-din kot nadomestilo za prevoze in 110.095,00 N-din za regrese. Vsak aktivni član kolektiva je torej prejel 100 N-din kot nadomestilo za prevoze, če je imel nezaposleno ženo in za otroke od 4. do 10. leta še po 40 N-din in regres za koriščenje najmanj pet, največ pa deset dni po 10 N-din dnevno oziroma za ženo in otroke po 5 N-din na dan. Podobno so regresirali tudi v zagorskem rudniku, čeprav so bile vsote nekoliko drugačne.

Po vsem tem je mogoče ugotoviti, da so bili pogoji za letovanje razmeroma ugodni, cene dosegljive tudi za tiste z nižjimi osebnimi dohodki, seveda če so bili pripravljeni vsaj nekaj primakniti iz svojih žepov. Tudi določilo, da veljajo regresi in nadomestila za najmanj pet dni, nazorno kaže, da so hoteli omogočiti vsaj minimalno letovanje vsem tistim, ki bi iz teh ali onih razlogov ne mogli preživeti deset dni na počitnicah.

Res, da so v nekaterih podjetjih nudili svojim zaposlenim še boljše pogoje, ker so odobrili večje regrese za oskrbne dni in zato se odstotek dopustnikov v drugih delovnih organizacijah lani ni zmanjšal, pač pa ponekod celo povečal.

Nekatere sindikalne počitniške skupnosti so že začele pripravljati letošnje letovanje. V Zagorju npr. so na osnovi lanskoletnih rezultatov prišli do ugotovitve, da bi z enako politiko dodeljevanja regresov letos lahko povečali število tistih, ki bodo odšli na letovanje. Vendar bi kazalo dom v Savudriji odpreti že 1. maja, zapreti pa šele 1. ali celo 30. oktobra. Namesto različnih cen, ene za domače goste, druge za tujce, so predlagali enotne cene, s čimer bi dejansko izkoristili vse zmogljivosti doma. V pred in posezoni pa so določili večje popuste. Pomemben je tudi sklep, da je uprava doma pooblaščena sprejemati v dom vse druge dopustnike, če so prostori neizkoriščeni. Lani so s tem prigospodarili kar precej denarja, ki so ga namenili za vrsto izboljšav v kuhinji in za ureditev zunanjega jedilnega prostora. Čeprav drugod o cenah oskrbnih dni v počitniških domovih še niso sklepali, se sindikalne organizacije zavzemajo za to, da bi ostale cene na lanski ravni. To na pomeni, da se izgledi za letovanje letos ne bodo poslabšali. Pač pa bo kazalo izkoristiti še vse preostale notranje rezerve: smotrneje organizirati delo, odpreti domove na stežaj vsem in v nobenem primeru dovoliti, da bi trajala sezona le dva in pol ali tri mesece. Zdi se, da so temu ustrezno najbolje ravnali vsepovsod tam, kjer so začeli zbirati prijave za letošnje letovanje že januarja in februarja. Uprave domov bodo glede na to lahko navezovale stike z obmorskimi turističnimi društvi in drugimi agencijami ter oddajale prostore tujcem tako v predsezoni, sezoni in po njej. To bo vsekakor aktiven doprinos k našim naporom v mednarodnem turističnem letu.

-m. V.

SIGNALI

● KROPA

V Tovarni vijakov Plamen v Kropi so v prvih dveh mesecih letošnjega leta dosegli kar lepe proizvodne uspehe. Proizvodni plan po količini so za to obdobje presegli za 12%, po vrednosti pa za 11%. Izdelali so 1201 tono izdelkov v vrednosti 5,300.000 N-dinarjev. V letošnjih prvih mesecih so prodali 67,5% svojih izdelkov na tuje tržišče. Tako so v primerjavi z istim obdobjem lani povečali izvoz kar za 176 % in presegli plan izvoza za prva dva meseca za 73 %.

C. R.

S kladivom...

Zagorjani zadnje čase vse pogosteje tožijo o novi vrste kuge, ki se loteva vse širšega kroga delavcev, obrtnikov in celo intelektualcev. Bojda razsaja nalezljiva bolezen v nekaterih oštarijah že tako hudo, da ji ljudje ne vedo zdravila.

Nobena skrivnost ni, da ljudje hazardirajo navadno ponoči za zaklenjenimi vrati, potem ko najbolj zapozneli gostje zvrnejo zadnji kozarec. Organi javnega reda in miru so spričo take nove vrste poslovnosti za zdaj brez moči. Brž ko jim odprejo zaklenjena vrata, denar skopni z igralnih miz. Zagorjani vztrajno govore, da se igra za astronomske vsote. Doslej najvišja »banka na igralni mizi«

FIČO NA IGRALNI MIZI

pa je znašala vrednost fiča. Bojda sta srečna dobitnika že naslednjo noč pripravila še drugo presenečenje, saj sta organizirala strip tease, »kulturno prireditev«, ki doslej še ni našla domovinske pravice v Zagorju. Najhuje je kajpak to, da hazardirajo delavci, ki pri tem tvegajo celomesečne dohodke za eno, dve igri.

Zagorjani so sicer prav pred kratkim dobili nov odlok o javnem redu in miru. Občinski možje so posamezne člene rešetali dolge ure. Dali so vrsto novih predlogov, zavzemali so se za to, da bi bil odlok boljši, kot prejšnji. Toda navsezadnje, preden so glasovali, si niso mogli kaj, da ne bi resignirano ugotovili, da pač ni dosti upanja, da bodo odlok dejansko izvajal.

Dvomi so bili, kot je videti, upravičeni. Zato ni čudno, če se mnogi sprašujejo, ali res ni zdravila zoper take in podobne prestopke? Vprašanja dežujejo tudi zato, ker se po teh zgledih začenjajo ravnati tudi mladi ljudje, to pa je najhujše in proti temu se bo treba boriti z vsemi silami in ukrepi, ki so na voljo. Zagorjani so že nekajkrat predlagali, naj bi se s temi stvarmi začele ukvarjati sindikalne organizacije, ki doslej niso pokazale kaj dosti razumevanja za tovrstne razprave. Ni dvoma, da imajo sindikalne organizacije med svojim članstvom velik vpliv, pravzaprav njihov vpliv celo narašča. Čemu ne bi uvrstili med delovne naloge tudi teh zadev in skušali s preventivnimi akcijami zatirati te vrste »aktivnosti«. Morebitni vnaprejšnji očitki, da posegajo v zasebne zadeve svojega članstva, nimajo prav nobene osnove. Nasprotno: vsak uspeh, ki ga bodo sindikalni aktivi dosegli pri preganjanju tega zla, bo celo utrjeval vpliv te organizacije, članstvo pa prepričal, kaj zmore sindikat, če se stvari loteva premišljeno in s hotenjem odvrniti ljudi od pogubnega hazardiranja.

—m—

... po prstih

DELAVSKA ENOTNOST

V AKCIJI »NAJEMNINE«

3. KOPER

Akcija **»Najemnine«** bi bila enostranska, če bi zajela samo primere, kjer so stanovanjska podjetja v zadnjem času iz različnih potreb pretirano povečala najemnine za poslovne prostore storitvenim delovnim organizacijam, kot so to storili na primer v Ljubljani in Mariboru.

V Kopru stanovanjsko podjetje za zdaj ni povečalo najemnin za poslovne prostore niti jih ne namerava povečati, marveč je za Koper trenutno najbolj aktualno vprašanje: kako prenesti pristojnost upravljanja nad poslovnimi prostori na prizadete storitvene delovne organizacije.

SKUPŠČINA ŠE ZMERAJ MOLČI

Koprsko poslovno združenje za trgovino se je že pred letom zavzelo, da bi poslovne prostore čimprej dali v upravljanje prizadetim trgovskim, gostinskim in obrtnim delovnim organizacijam.

Toda resnici na ljubo: za zdaj je ostalo samo pri pobudah poslovnega združenja za trgovino.

Koprska občinska skupščina, ki je dolžna odgovoriti na to nerazrešeno vprašanje, namreč še vedno molči. Delen odgovor na »zakaj molči« smo dobili od enega izmed predstavnikov sveta za finance pri občinski skupščini:

»Skupščina je prepustila zadevo o prenosu poslovnih prostorov v obravnavo našemu svetu in svetu za blagovni promet. Toda na svetu za finance, kjer smo obravnavali prenos poslovnih prostorov v upravljanje prizadetim delovnim organizacijam, so nas številnejši člani sveta, predstavniki družbenih služb, preglasovali in tako nismo mogli predlagati občinski skupščini, da bi sprejela ustrezen sklep ali vsaj priporočilo o prenosu poslovnih prostorov v upravljanje delovnim organizacijam. Vemo pa, da je prenos poslovnih prostorov v upravljanje storitvenim delovnim organizacijam možen, samo kaj, ko je vse odvisno od politike občinske skupščine!«

IN V STANOVANJSKEM PODJETJU?

Na vprašanje, kaj menijo na koprskem stanovanjskem podjetju o prenosu poslovnih prostorov v upravljanje delovnim organizacijam, odgovarja **Slavko Prijon**, direktor stanovanjskega podjetja:

»O brezplačnem prenosu poslovnih prostorov v upravljanje prizadetim storitvenim delovnim organizacijam ni govora. Smo pa zmeraj za to, kjer je to možno, da prepustimo delovnim organizacijam upravljanje nad poslovnimi prostori, če delovne organizacije te prostore odkupijo, seveda pa le v tistih zgradbah, kjer je en sam lastnik. Ne bi pa se mogli strinjati z zahtevo, da bi odstopili trgovskim podjetjem v upravljanje tiste lokale, ki so v poslopjih, kjer je več lastnikov, niti ne tiste lokale, za katere smo se v stanovanjskem podjetju že odločili, da jih bomo v najkrajšem času prenovili...«

TAKOJ BI PRIHRANILI POLOVICO DENARJA

Zlasti trgovska podjetja, ki se borijo za prenos lokalov v njihovo upravljanje, imajo svojo računico. Prisluhnimo **Milanu Vatovcu**, direktorju trgovskega podjetja Soča v Kopru:

»Zdaj plačamo za naše lokale blizu 7 milijonov starih dinarjev najemnine letno. Če pa bi nam stanovanjsko podjetje odstopilo te lokale v upravljanje, bi takoj prihranili približno polovico sredstev, ki jih zdaj plačujemo kot najemnino stanovanjskemu podjetju. Ta denar bi lahko takoj porabili: najprej za tekoče vzdrževanje stavb, v katerih imamo trgovske lokale, potem za obnovo teh lokalov in slednjič tudi za gradnjo novih trgovin, katere na Koprskem tako zelo potrebujemo. Dvomim pa, če bo stanovanjsko podjetje denar, ki ga zbere od najemnin, res dovolj smotrno in namensko porabilo... Navsezadnje se upravičeno sprašujem, zakaj ne bi z denarjem, ki smo ga sami prigospodarili, tudi sami upravljali...«

SE BODO NAJEMNINE KAJ POVEČALE?

Spet prepustimo besedo **Slavku Prijonu**, direktorju koprskega stanovanjskega podjetja:

»Praktično sploh nismo povečali najemnin za poslovne prostore. Niti po stanovanjski reformi. Z najemninami smo šli navzgor le tam, kjer so bile doslej nižje kot stanarine. In le v dveh ali treh primerih smo delno zvišali najemnino za poslovne prostore v naši najbolj prometni ulici. Povprečna najemnina na kvadratni meter znese v Kopru le 312 starih dinarjev, za katero pa menim, da ni pretirana. Tudi sedanjih najemnin ne nameravamo zviševati. Odločili smo se za drugačno politiko: vsak izpraznjen ali nov poslovni prostor bomo dali na licitacijo in kdor bo najboljši ponudnik, tistemu bomo lokal tudi odstopili. Tako nam je neka šivilja za lokal v najbolj prometnem delu Kopra že ponudila kar 1500 starih dinarjev najemnine za kvadratni meter...«

Na hitro smo skušali preveriti vse trditve direktorja stanovanjskega podjetja. Marica Štepančič, računovodkinja v trgovskem podjetju Jestvina k temu pripominja:

»Stanovanjsko podjetje nam res še ni zvišalo najemnin za naše poslovne prostore. Toda kot se sliši, nam bodo najemnine le povečali za približno 60 do 70 odstotkov...«

Podobne izjave pa smo še dobili v Brivsko frizerskem podjetju, v trgovskem podjetju Mavrica itd.

IN KAJ PRAVI SINDIKAT?

Milan Vatovec, predsednik občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v Kopru, sicer direktor trgovskega podjetja Soča pripominja:

»Bom kar odkrito povedal, da naš strokovni odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v Kopru o najemninah doslej ni zavzel določnejših stališč. Res pa je, da smo se o najemninah le enkrat pogovarjali, pred približno pol leta, na razširjenem sestanku našega odbora.«

M. ŽIVKOVIČ

PRIHODNJI TEDEN:

Akcija »Najemnine« v Celju

PREDSTAVNIKI TRGOVINE O TEZAH NOVEGA REPUBLIŠKEGA ZAKONA ZA BLAGOVNI PROMET

Za večjo življenjskost predpisov

Sekretariat za gospodarstvo želi, da bi bil novi republiški zakon za blagovni promet, ki se pripravlja, čimbolj življenjski in uporaben, zato je na njegovo pobudo poleg gospodarske zbornice SRS razpravljalo o tezah novega zakona tudi članstvo poslovnega združenja za trgovino. Ker so razpravi prisostvovali kar štirje predstavniki republiškega sekretariata, med njimi namestnik republiškega sekretarja tov. Vujec in pomočnik sekretarja tov. Komelj in si zapisovali pripombe razpravljavcev, smemo pričakovati, da bo predlog novega zakona rezultat najuporabnejših in najboljših predlogov.

Izmed pooblastil, ki jih novi temeljni zakon o blagovnem prometu daje republikam, sta najpomembnejši režim odkupa kmetijskih pridelkov in nova oblika trgovanja — zakupništvo.

Tako novi temeljni zakon o blagovnem prometu odvzema kmetijskim zadrugam monopol nad odkupom pridelkov od individualnih proizvajalcev. Gospodarske organizacije, ki se ukvarjajo s prodajo ali s predelavo kmetijskih pridelkov, jih torej lahko odkupujejo neposredno od zasebnikov. Ureditev odkupa je prepuščena republikam, vendar s pogojem, da so ti kolektivni kupci udeleženi pri proizvodnji. Ali drugače rečeno: gospodarske organizacije, ki žele odkupovati pridelke zasebnih kmetov, bi morale skleniti z njimi kooperacijske pogodbe.

V vseh dosedanjih razpravah so bila mnenja zelo deljena o zahtevani udeležbi v proizvodnji oziroma kooperaciji, tako da si Sekretariat za gospodarstvo še vedno ni na jasnem, ali naj predlaga ostrejše ali milejše kooperacijske pogoje.

DISKREDITIRANA KOOPERACIJA

Predlagano tezo, da naj bi kooperacijsko pogodbo sklenili pred začetkom proizvodnega procesa, in zahtevo, da ta pogodba vsebuje poleg podatkov o vrsti, količini in kakovosti pridelkov ter o ceni in roku dobave in prevzema, so predstavniki trgovine domala enoglasno ovrgli in predlagali, naj bi kooperacijske obveznosti določili sopogodbeniki, ne zakon.

Utemeljitev: Teze temeljnega zakona o blagovnem prometu podpirajo liberalizacijo blagovnega prometa, kar naj bi omogočile tudi napovedane spremembe v politiki cen, v zunanjetrgovinskem in deviznem režimu ter v kreditiranju trgovine. Čemu bi kooperacijske odnose, kjer je možnih izredno veliko variant, utesnili s togo definicijo predpisa?

Ker temeljni zakon zahteva udeležbo kupcev v proizvodnji, republika nima pooblastila, da bi zadevni predpis spremenila, pač pa lahko omogoči, da pride zakon ponudbe in povpraševanja tudi pri kooperacijah čimbolj do veljave. Doslej kooperacijske pogodbe niso veliko pripomogle k stabilizaciji preskrbe s kmetijskimi pridelki niti k zaželeni stabilizaciji cen. Ob dobri letini je pogodbo izigral kupec, ker je drugje ceneje dobil blago, ob slabi letini pa proizvajalec, ker je pač lahko drugim kupcem draže prodal svoje pridelke, kot ga je zavezovala kooperacijska pogodba. Slabe izkušnje s kooperacijo se po mnenju trgovine in kmetijstva utegnejo nadaljevati.

Zoper strožji kooperacijski režim pa trenutno govori tudi finančni položaj trgovine. Trgovska podjetja imajo vse premalo obratnih sredstev, morala bi se oskrbeti tudi z ustreznimi sodobnimi skladišči, da bi lahko ob dogovorjenem roku prevzela pridelke kooperantov. Boje pa se, kar je razumljivo, tudi rizika, da bi morala ob pomanjkljivih poslovnih sredstvih draže plačati pridelke, kot bi bila dnevna odkupna cena.

Zakonodajalec pa bo, seveda, novih zakonskih norm tudi naslednje:

V kmetijstvu so veliki riziki, ki ne bi smeli prizadevati samo te panoge. Zakon naj bi preprečil velike oscilacije v kmetijski proizvodnji, ki se že leta in leta ponavljajo. Tako je včasih preveč krompirja, drugič premalo in enako se dogaja z drugimi osnovnimi živili. Letos, v turističnem letu, bi morala biti trgovina dobro založena tudi s kmetijskimi pridelki, pa si jih pogodbeno ni zagotovila. Če jih bo dovolj in pravočasno dobila, je zato precejšnje vprašanje...

Kljub živahni razpravi na poslovnem združenju za trgovino predstavniki sekretariata za gospodarstvo niso dobili veliko uporabnih pobud za oblikovanje takega predpisa, ki bi preprečil ob dobri letini slabo preskrbo in visoke cene.

TVEGANO »POSOJANJE« FIRME

Temeljni zakon o blagovnem prometu uvaja med drugim nove oblike trgovanja, med njimi zakupništvo. Gospodarska zbornica SRS je sama dala pobudo za zakupne trgovine v odročnejših krajih, da bi se preskrba izboljšala. Po njeni zamisli naj bi bile to nekakšne trgovine z mešanim blagom, česar pa temeljni zakon ne omogoča. Zakupnikom namreč dovoljuje prodajati samo kmetijske živilske proizvode, proizvode za vsakdanjo rabo, kmetijsko orodje, turistične spominke in proizvode za cestni promet. Republika ima samo to pooblastilo, da določi območje prodaje in pogoje za to dejavnost.

Po mnenju republiškega sekretariata za blagovni promet bi kazalo zakupništvo omejiti na odročne kraje, razen pri prodaji kmetijskih pridelkov in turističnih spominkov. Predpisi pa moral upoštevati pri sprejemu naj bi poudarili čvrsto povezanost in soodgovornost zakupnika in podjetja, ki bi z njim sklenilo zakupno pogodbo, za dobro poslovanje.

Člani poslovnega združenja za trgovino so menili, da je težko zakupniku posoditi firmo in odgovarjati za njegovo poslovanje, če ga ni mogoče redno nadzorovati. Kolikor bi materialna odgovornost bremenila zgolj zakupnika, trgovska podjetja ne bi zavirala zakupništva, saj je v njihovem interesu, da se na podeželju, ki od pomladi tja do jeseni malo kupuje ravno zato, ker poljsko delo ne dopušča, da bi hodili v mestne trgovine, poveča potrošnja.

Predstavnik Gospodarske zbornice SRS, ki je prisostvoval razpravi, je zagotavljal, da bi zakupnikovi prekrški bremenili samo njega in bi zanje tudi kazensko odgovarjal, trgovci pa, skeptični zaradi dosedanjih slabih izkušenj (malokrat sodišče kaznuje individualnega krivca, ampak kolektivnega — podjetje), so naprosili predstavnike republiškega sekretariata za gospodarstvo, naj pred sprejemom dokončnega osnutka novega zakona temeljito proučijo odgovornost v zakupništvu in jo v zakonu precizirajo, da se bo ta nova in potrebna oblika trgovanja čimbolj uveljavila. Zakupništvo bi namreč razbremenilo investicijske fonde za gradnjo podeželskih poslovalnic — zakupnik bi lahko sam uredil poslovalnico, odpadla pa bi tudi skrb, kako dobiti poslovodje za podeželje, kamor se trgovski delavci iz mest neradi preselijo.

Umetnih pripomb na račun siromašnega izbora blaga, ki ga smejo prodajati zakupniki, pa republiški zakonodajalci žal ne morejo upoštevati, ker pač nimajo zadevnih pooblastil.

MARIOLA KOBAL

Obvarovati koristi podjetja

V MALI TRIBUNI razpravlja direktor ravenske železarne Gregor Klančnik

(Nadaljevanje s 1. strani)

se nam družbene obveznosti vseeno povečale za znesek, ki sem ga že omenil. Iz tega, kar sem povedal, je seveda razumljivo, da bi bile dodatne družbene obveznosti še veliko večje, če bi naša osnovna sredstva revalorizirali po minimalno predpisanih stopnjah.

Zaradi revalorizacije se nam tudi dohodek podjetja zmanjša za 280 milijonov S' dinarjev. Vendar pa nas to ne boli, ker se za enak znesek poveča amortizacija, obenem pa je dohodek ‚očiščen' različnih fiktivnih postavk, pogojenih z nizko ocenjenimi sredstvi. Ker je dohodek podjetja torej ‚čistejši', odpade tudi sleherna razprava o morebitni delitvi tega dela sredstev med sklade in osebne dohodke. V tem je po mojem osebnem mnenju največji učinek najnovejše revalorizacije osnovnih sredstev«.

»Ali to ne pomeni, da ste zaradi nizko revaloriziranih osnovnih sredstev zajedli v substanco podjetja in bi se vam to v naslednjih letih lahko maščevalo?«

»Na prvi pogled je morda res tako. Ne pozabite pa, da vsak kolektiv poskuša čimbolj varovati svoje koristi. Zato seveda potrebuje čimveč svobode pri razpolaganju s sredstvi, ki jih ustvarja. Še zlasti pa mora imeti pri tem možnosti hitrega prelivanja teh sredstev.

Morda naša praksa, ki jo bom opisal in s tem odgovoril na vaše vprašanje, ni bila najboljša. Je pa bila optimalna spričo pogojev gospodarjenja, mislim na vsakokrat veljavno zakonodajo, v kateri se je moral ‚ujeti' tudi naš kolektiv.

Najbrž veste, da gospodarstvo še ni prebolelo tako imenovane izgubljene amortizacije, te najtežje dediščine povojnih let. Tudi kasneje, ko se je po prejšnjih predpisih amortizacija postopoma sproščala, v podjetjih o uporabi in višini teh sredstev nikoli niso mogli tako svobodno odločati kot na primer o sredstvih za investicijsko vzdrževanje. V tem nam je družba puščala bolj proste roke. Ker smo se odločali za višjo stopnjo, kot pa bi bila dejansko potrebna, smo s tem pridobili možnost prelivanja sredstev, hkrati pa še nekak nadomestek za nizko, po prejšnjih predpisih obračunano amortizacijo.

Zato ni niti najmanj čudno, če smo obstoječa proizvodna sredstva v našem podjetju v zadnjih letih vzdrževali in delno zamenjavali predvsem na račun investicijskega vzdrževanja, delno pa še s kratkoročnimi krediti za enostavno reprodukcijo, kar je bilo po prejšnjih predpisih nekaj časa tudi mogoče. Ob tem pa smo amortizacijo usmerjali predvsem v modernizacijo naših naprav.

Vse te vire in načine financiranja tako enostavne kot razširjene reprodukcije moram imeti v mislih, ko naj končno odgovorim na vprašanje, ali smo zajedli v substanco podjetja. Trditi bi si upal, da smo se še pred revalorizacijo osnovnih sredstev močno približali tistemu cilju, ki si ga želi vsak dober gospodar, da bi se namreč funkcionalno amortizirala njegova proizvodna sredstva. Ko pa bo v najbližji prihodnosti steklo delo na novih proizvodnih napravah, bo možno znižati stopnjo sredstev za investicijsko vzdrževanje ter hkrati zvišati amortizacijo na realno vrednost. Z drugimi besedami: takrat bomo povsem ‚na čistem', kar bistveno olajšalo sprejemanje vseh vrst poslovnih odločitev.«

»Kolikor vem, v vaši panogi proizvodna sredstva zastarajo v 12 do 15 letih. Ali vaši računi vzdržijo tudi v primeru, če amortizacijo obravnavamo s stališča poslovnih stroškov kot najvažnejšega pogoja za vključevanje v mednarodno delitev dela?«

»O tem bi zelo težko razpravljal. Odgovor pa bi bil v vsakem primeru zelo problematičen, kajti vprašanje je, kako nizko lahko gre neko podjetje v znižanju stroškov s stališča amortizacije, saj amortizacija pomeni enega bistvenih stroškov. Drugič pa je spet tako, da povsod po svetu podjetja bazične industrije in črne metalurgije gradijo predvsem za potrebe predelovalne industrije. Zato domicilne cene predstavljajo eno izmed osnov za oblikovanje stopnje amortizacije. Za naše podjetje velja, da bi pri današnjih domačih cenah lahko napredovali vštric z razvojem tehnike v naši stroki: da bi torej na račun amortizacije redno obnavljali, nadomeščali zastarelo a' izrabljeno opremo in druga proizvajalna sredstva.«

MILAN GOVEKAR

»Surovina«

MARIBOR,
Pobreška cesta 20

Podjetje za promet z odpadnim materialom na veliko in malo ter predelavo tekstila
s svojimi poslovnimi enotami:
MARIBOR, LJUBLJANA, CELJE, RADLJE, MATULJI in obrat tekstila »REGENERACIJA« Maribor

odkupuje
po najvišjih dnevnih cenah vse vrste industrijskih odpadkov:

- železo, litino, pločevino, vse vrste kovin, papir, gumo, steklo in ostale odpadke iz proizvodnje in široke potrošnje

prodaja
- po konkurenčnih cenah razne uporabne odpadke, kvalitetno čistilno volno, polirne in brusne plošče ter tapetniško volno

OD VSEPOVSOD

■ **RIBNICA**

Na seji delavskega sveta in zbora delovne skupnosti Kovinskega podjetja Ribnica so člani razpravljali o poslovanju v minulem letu, o letošnjih proizvodnih nalogah in o pripravah na volitve v organe samoupravljanja.

V minulem letu se je v Kovinskem podjetju v primerjavi z letom 1965 povečala vnovčena realizacija za 16,46%. Ker pa so se poslovni stroški povečali za več kot 25%, podjetje ni doseglo tolikšnega dohodka, kot so ga predvidevali. Čeprav so se v kolektivu na moč potrudili, da bi čim bolje gospodarili, so porast poslovnih stroškov povzročili predvsem zunanji vzroki, zlasti pa podražitev reprodukcijskega materiala. Tudi izdatki za vzgojo kadrov so bili precejšnji, saj v okviru podjetja deluje oddelek kovinarske šole, ki ima 35 vajencev, katerim so v minulem letu izplačali 64.836,95 N-dinarjev nagrad, razen tega pa so vplačali še 16.897,00 N-dinarjev v medobčinski sklad za strokovno šolstvo.

V razpravi o poslovanju za minulo obdobje so člani kolektiva tudi omenili prizadevanja za znižanje števila nezgod pri delu. Lani so imeli le 20 nesreč pri delu, zaradi katerih je bilo izgubljenih le 215 delovnih dni, kar je vsekakor lep uspeh. D. V.

■ **TRBOVLJE:**

Iz trboveljskega podjetja Mehanika poročajo, da so lani dosegli rekordno proizvodnjo. Leta 1965 so proizvedli za 7 milijonov 260 tisoč N-din izdelkov, za lani so predvideli proizvodnjo v vrednosti 7 milijonov 400 tisoč N-din, v resnici pa so ustvarili izdelkov v vrednosti 9 milijonov 600 N-din, kar je kar 30 odstotkov več, kot so planirali. Takšen delovni uspeh so dosegli, čeprav so prešli na skrajšani delovni čas.

Zastavlja se vprašanje, kako jim je to uspelo? Pravijo, da predvsem s preusmeritvijo zaposlenih na režijskih delovnih mestih v neposredno proizvodnjo, razen tega pa so občutno izboljšali tudi tehnološki proces dela in povečali delovno disciplino. Vrednost proizvodnje na zaposlenega na mesec so tako povečali od 3.330 N-din v letu 1965 na 4.700 N-din lani in, kar je najpomembnejše — ob nespremenjenih cenah svojih izdelkov. Veliko si obetajo tudi od poslovno tehničnega sodelovanja med zagrebškimi tovarnami Elka, TEP in Kontakt pri proizvodnji aluminijastega veznega materiala, za kar so se odločili ob zaključku lanskega gospodarskega leta.

Vsi ti podatki nedvomno dokazujejo resničen posluh tega kolektiva za reformo.

ŠE O UVOZU TUJEGA KAPITALA

V razpravi o problematiki uvoza kapitala oziroma o finančno proizvodnem sodelovanju in povezovanju našega gospodrstva s tujino zelo pogosto zasledimo mišljenje, da je tudi na tem področju potrebno zagotoviti družbeno usmerjanje ter hkrati da je vprašanje družbenega usmerjanja sicer izredno pomembno, pa tudi izredno zamotano vprašanje.

V številki 9 Delavske enotnosti (11. marca 1967) je bil objavljen prispevek Vinka Blatnika z naslovom »UVOZ KAPITALA«, v katerem pisec zaključuje z dvema osnovnima dilemama, ki se po njegovem mnenju zastavljata v vsej resnosti. Strinjam se z njegovim mišljenjem, da nikomur ni možno priznati monopola »bedenja« nad prilivom tujega kapitala v našo državo. Ob drugem vprašanju, ki ga avtor formulira: »v katere gospodarske panoge predvsem vlagati tuji kapital«, pa se mi zdi potrebno še marsikaj povedati.

Uvoz kapitala v našo državo ni nekaj novega, saj smo vsa leta z večjim ali manjšim pridom koristili različne inozemske blagovne in denarne kredite. Govorimo torej lahko le o »novostih«, ki naj bi jih uvedli na področju zelo bogate prakse izkoriščanja inozemskih sredstev. Te novosti pa so:

■ Da menjamo na tem področju dosedanji kreditni odnos s poslovnim odnosom. Za to novost je značilno, da interes inozemskega partnerja ne bo več zaščiten z avtomatičnim odločevanjem kredita in obresti, marveč morata po zamisli novih predlogov prevzeti ves riziko finančnega poslovanja oba partnerja oziroma vsi partnerji, ki neposredno sodelujejo v vsakem konkretnem poslu posebej. To pa seveda pomeni, da inozemskemu partnerju ni več vseeno, kaj se dogaja z njegovimi sredstvi, marveč da bo zainteresiran, da hkrati s kapitalom zagotovi tudi uspešnost naložbe. To pa je seveda možno zagotoviti samo z vnašanjem racionalne tehnologije, organizacije dela, z zagotovitvijo tržišč itd. — skratka, s kombiniranim vnašanjem kapitala in znanja. To seveda velja prav tako za domačega kot za inozemskega partnerja — vlagatelja sredstev.

■ V dosedanji praksi je država prevladovala kot nosilec kreditnega odnosa z inozemskim partnerjem, čeprav se je kot formalni nosilec nemalokdaj, vendar vedno le ob garanciji države, pojavljala tudi gospodarska organizacija. Želim reči le, da je bila na tak ali drug način diskrecijska pravica dokončnega odločanja pridržana po pravilu državni upravi. Ta pravica pa se ni izvajala na podlagi vnaprej določenih kriterijev in pogojev, marveč po konkretni subjektivni presoji nosilca te pravice. Po novih predlogih pa naj bi v prihodnje — ker pač razvijamo poslovni odnos — prevladovala gospodarska organizacija kot direktni nosilec finančnega povezovanja in sodelovanja s tujino.

■ V dosedanjih pogojih, ko je prevladovala država kot nosilec kreditnega odnosa z inozemskim partnerjem, je bila distribucija sredstev, ki je bila izvajana v bolj ali manj odkriti obliki, nujna posledica take ureditve.

In ravno v prehajanju iz kreditnega odnosa, v katerem je bila nosilec država, na poslovni odnos, v katerem je nosilec asociacija proizvajalcev, vidim ne samo spopad z etatistično birokratskimi koncepcijami in prakso, marveč dobesedno tudi prodor reformnih intencij na še enem, doslej skoraj nedotakljivem področju.

Za dosedanji kreditni odnos, kot prevladujočo obliko sodelovanja s tujim kapitalom, je bila torej značilna taka ali drugačna distribucija sredstev kreditov, ko jih je pridobila država. Če že ne moremo govoriti o direktni distribuciji teh sredstev, pa najbrž nihče ne bi mogel ugovarjati, da je bila v praksi vsaj neposredno izvajana: inozemski kredit se je pretopil v domačega in se po mehanizmu centralnih skladov, mnogokrat brez ekonomskih kriterijev ali pa ob zelo pomanjkljivih kriterijih, razdeljeval na posamezne dejavnosti, področja in objekte.

V skladu s koncepcijo novih predlogov pa je, da poleg uvoza kapitala uvozimo znanje, ker hkrati s tem stopnjujemo odgovornost in riziko tudi domačih partnerjev za uspešnost in učinkovitost izkoriščanja naložb. Zdi se mi očitno, da bi kakršnakoli distribucija na področju uvoza tujega kapitala pomenila še večje privilegije za tisti del in za tiste panoge gospodarstva, ki bi jim bilo dovoljeno finančno povezovanje s tujino, in še globljo diskriminacijo delovnih kolektivov tistih dejavnosti in proizvodenj, ki jim tako sodelovanje ne bi bilo dovoljeno. Naj ponovim, v kolikor naj bi tako imenovano družbeno usmerjanje kakorkoli pomenilo po svojem bistvu domačo distribucijo na področju finančnega sodelovanja s tujino — in sicer ne glede na to, ali se uveljavlja v obliki prepovedi, dovoljenj in podobno — v bistvu je šlo takoj za distribucijo privilegijev enim in okrnjenih pogojev drugim.

■ V sedanjih razpravah pogosto slišimo, da je treba usmeriti uvoz kapitala v področja, kjer imamo interes, kjer imamo relativne prednosti, kjer imamo določene pogoje za razvoj, čeprav navadno nismo dovolj zaskrbljeni nad kriteriji, s katerimi bi lahko tudi resnično ugotavljali te interese, prednosti in pogoje. Ali je torej možno pričakovati, da bomo — bodisi v kabinetih državne uprave, bodisi preko skupščinskega mehanizma — lahko naenkrat, tako rekoč čez noč, realno izoblikovali popoln koncept programa gospodarskega razvoja, ki bi temeljil na naših spoznanjih o relativnih prednostih, možnostih, realnih interesih in podobno? Če bi to bilo možno, potem bi bili verjetno tudi naši družbeni plani nekoliko in celo precej drugačni.

Nasprotno, vse tako kaže, da dosedanje diskusije, v naši republiki denimo, o tem, kje ima in kje naj bi imelo slovensko gospodarstvo relativne prednosti, še zdavnaj niso izčrpane in tudi še lep čas ne bodo, če nam ne bo na pomoč priskočilo samo gospodarsko življenje s svojimi praktičnimi rešitvami. Zdi se mi namreč, da ravno finančno-proizvodno povezovanje našega gospodarstva s tujino lahko precej točno odgovori — seveda skozi določen proces — na to zahtevno vprašanje. Finančno naj sodelujejo s tujino tiste gospodarske organizacije in druge asociacije proizvajalcev, širše in ožje, ki si lahko to v okviru konkretnih aranžmajev dejansko zagotovijo. Nesmiselno je prepovedovati finančno sodelovanje s tujino nekim dejavnostim, ki imajo možnosti, in prav tako je nesmiselno dovoljevati to povezovanje dejavnosti, ki jih nima ali si jih ne zna pridobiti. Z drugimi besedami: ali ne bi bilo bolje razviti to splošno družbeno skrb predvsem v samem gospodarstvu, v delovnih kolektivih in v njihovih najrazličnejših asociacijah?

Seveda to ne pomeni, da naj bi v prihodnje odpirali vrata izkoriščevalskemu in špekulativnemu kapitalu, za katerega nedvomno velja, da je sposoben priti v ovčji koži, na delu pa pokazati volčje zobe. Vendar mislim, da je treba take možnosti preprečiti, čeprav jih verjetno ne bo mogoče povsem onemogočiti, z drugimi ustreznimi ukrepi, ne pa z kakršnimkoli mehanizmom distribucije. Tega se lahko ubranimo samo z določanjem splošnih pogojev za finančno sodelovanje s tujino, konkretno povezovanje pa moramo dovoliti tistim delom našega gospodarstva, ki bodo v življenju znali zagotoviti take splošne pogoje.

STANE MARINIČ

NA ČRNI RULETI

Ruleta je pri nas na splošno prepovedana zadeva. Seveda pa s tem še ni rečeno, da pri nas tudi nobene ni. So, samo da lahko hazardirajo samo tisti s tujimi potnimi listi. Naš dinar za to ruleto še ni konvertibilen. A spet s tem ni rečeno, da tudi pri nas ne bi hazardirali z dinarji. Pa da tega ne bi še naprej počenjali v ilegali, smo se odločili odpreti našo črno ruleto. Zakaj črno? Ve se, zakaj!

— Samo preko ceste skočim, v železnino, ne morem naprej delati!

IZNAJDLJIVI HAJDINJAK

Kvalificirani delavec Hajdinjak bi moral narediti 20 svetilk za lokomotive. Delovni nalog ga je priganjal, norma ga je priganjala in ne navsezadnje, priganjal ga je tudi zaslužek. Pa kaj, ko se mu je zataknilo že pri prvi svetilki, pravzaprav pri navadnem vrtljivem tečaju! Veliko preveč časa je Hajdinjak porabil, da je napravil ta tečaj.

Hajdinjak je odločno odkimal:

— Ne, tako ne bo šlo. Preveč se bom zamudil s temi tečaji! Povrhu vsega pa se bo še pri plački poznalo!

Potem je računal, dokler ni naračunal, da stane tovarno tečaj, ki ga sam napravi, nič manj kot 1200 starih dinarjev.

Pa se je Hajdinjak odpravil prek ceste v železnino, odštel prodajalcu iz svoje denarnice za vsakega od preostalih devetnajstih vrtljivih tečajev po 25 starih dinarjev in se pomirjen vrnil na delo k svojim svetilkam.

M. Ž.

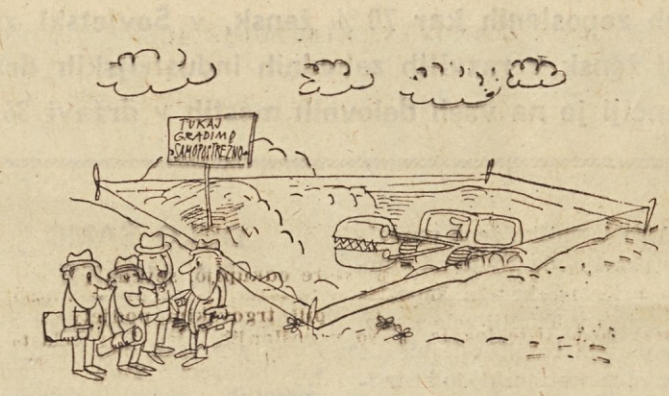

— Kaj se pa vsajate, saj bodo potrošniki plačali in ne vi!

ZLATA ZEMLJA

Saj ne, da bi bila zemlja v resnici zlata. Kaj takega bi bilo v resnici prelepo, še posebej, ko bi bila to naša zemlja.

V resnici pa je treba včasih tudi pri nas plačati zemljo z zlatom.

Tako pač zatrjujejo jeseniški trgovci. Hoteli so postaviti novo trgovino, nič posebnega, nekak paviljon, tako da bi celoten objekt veljal kakih 30 milijončkov. Bi jih, če jim ne bi sporočili, da morajo za parcelo odšteti 15 milijonov in da stane kvadratni meter zemljišča — 15.000 starih dinarjev.

Pa kaj zato, če so malo dalje, na parceli za gradnjo stolpnic, prodajali kvadratni meter zemljišča po 2000 starih dinarjev. Navsezadnje, tako ali drugače vse plača — potrošnik!

S. B.

DAJ (DVAKRAT) — DAM (ENKRAT)

Po letu dni se je spet oglasil v zobni ambulanti.

»Počila mi je krona, malce se mi maje mostiček, nekaj zob bo treba spet zakrpati . . .« je prijazno dejal modrooki sestri in ji pomolil zdravstveno knjižico, da ne bi kaj podvomila o njegovem zdravstvenem zavarovanju.

»Vas boli . . .?«

»Ne . . ., vsaj za sedaj še ne . . .«

»Potem pa se oglasite čez tri mesece. Oprostite, vse imamo zasedeno. Naval je ogromen . . .«

Debelo je pogledal možakar in že pričel tuhtati, kam naj se obrne.

»Ste morda pripravljeni plačati našo uslugo povsem sami?« se je oglasila sestra, ko je bil že med vrati. »Ali pa v devizah?«

To pot je pogledal možakar še bolj debelo.

»Saj sem vendar zavarovan, saj redno plačujem, vsak mesec . . .«

»Vidim, saj va. ne silim. Toda, veste, pri nas imajo prednost samoplačniki. Če plačate, lahko pridete že jutri . . .«

Na srečo možak ne sodi med tiste, ki se z največjo težavo prebijajo iz dneva v dan. Zato je pristal na ponudbo in v nekaj dneh so bili njegovi zobje kot novi.

Pa tudi njegova denarnica je bila tanjša.

»Samo da so zobje spet v redu,« si je mislil, »četudi sem uslugo plačal dvakrat.«

-au.

NA ČRNI RULETI SO IGRALI:

1. Pristojne službe v TŽV Boris Kidrič v Mariboru, ki tako učinkovito skrbe za zniževanje proizvodnih stroškov.

2. Pristojni organi na Jesenicah, ki tako nepristojno odrejajo cenike zazidalnih parcel.

3. Komunalni zavod za socialno zavarovanje Ljubljana, ki je bojda ob »razrezu« sredstev »pozabil« na zobno ambulanto na Miklošičevi cesti.

TA PROSTOR SMO ODSTOPILI TP JELKA

V trgovinskem podjetju »Jelka« dobro gospodarijo

Če govorimo o detajlističnem trgovskem podjetju mešane stroke JELKA v Ribnici na Dolenjskem, imamo v mislih današnjo JELKO, to je delovno organizacijo, ki je pod svojim enajst let starim imenom v teku zadnjih šestih let združila poprej razdrobljeno trgovsko mrežo v ribniški občini.

Koncentracija sredstev in prizadevanj je pomenila tisti vzvod, ki je omogočil boljšo preskrbo občanov po eni strani, sicer pa tudi dokaj naglo modernizacijo in specializacijo trgovine v občini.

Zanimiv je podatek, da so leta 1961 ob ustanovitvi današnje JELKE v poslovnem skladu imeli komaj milijon S-din, po lanskem zaključnem računu pa že 200 milijonov. Z drugimi besedami povedano to pomeni, da so v vseh teh letih veliko vlagali v modernizacijo in adaptacijo lokalov, da so zgradili tudi več novih trgovin. Najlepša med njimi je nedvomno poslovalnica Trgovski dom v Loškem potoku, za katero jim skromni domačini malone očitajo, da se je Jelka pri gradnji spuščala v preveliko razkošje.

Če bi povprašali za izvor sredstev, s katerimi so vse to uresničili, bi zlahka ugotovili, da so največji del razpoložljivih sredstev porabljali za investicije v modernizacijo in adaptacijo lokalov in da so se zaradi tega prikrajševali tudi pri osebnih dohodkih. V okviru možnosti pa so si seveda pomagali tudi s krediti.

Kakor v JELKI zdaj sami pravijo, je najtežje le za njimi. Prenovili so vseh 28 poslovalnic, izmed katerih dve poslujeta v sosednji, kočevski občini. Tako ribniške in delno kočevske občane lahko povsod lepo in kulturno postrežejo.

Z veliko prizadevnostjo komaj 72-članskega kolektiva je sicer JELKA lani dosegla že milijardo in sedemsto milijonov dinarjev prometa. Za letos računajo s približno enakim poslovnim uspehom, kajti vse bolj očiten je vpliv reforme. Zaradi tega pa zlasti v Ribnici upada prodaja industrijskega blaga trajnejše vrednosti. Zato pa — za razliko — v vseh, zlasti pa še podeželskih poslovalnicah zelo narašča prodaja blaga dnevne potrošnje.

Spremenjene razmere na trgu jih seveda silijo v še večjo prizadevnost. Želijo namreč ne le obdržati, ampak še povečati svoj krog potrošnikov. Zato se trudijo, da ne bi bili konkurenčni zgolj v ceni, ampak tudi po izbiri blaga, ki ga lahko ponudijo. V zvezi s tem že v najbližji prihodnosti predvidevajo tudi gradnjo nove blagovnice v Ribnici.

Kot vsa druga trgovska podjetja pa se tudi JELKA iz Ribnice na Dolenjskem trenutno največ ukvarja s problematiko obratnih sredstev ter z vprašanji v zvezi s podražitvijo najemnin za lokale, ki jih uporablja. Najemnine so se namreč kar za trikrat povišale v primerjavi s prejšnjim letom in to zanje — razumljivo — pomeni izredno hudo obremenitev.

ŽENSKE BREZ DELOVNIH KNJIŽIC IN BREZ DELA

JESENIŠKA ČAKALNICA

Iz jeseniške občinske hiše, kjer imajo spravljene statistične podatke, bije plat zvona. V občini, kjer bodo letos po načrtu natočili iz plavžev 420 ton železa, ne vedo, kaj bi napravili z ženskami, ki bi se rade zaposlile. Za njih pod Mežakljo ni zadosti primernih delovnih mest. Temu pojavu na Jesenicah pravijo višek ženske delovne sile in s tem imenom so ženske tudi prišle v občinsko kroniko.

Vznemirjenje na Jesenicah ni brez osnov. Občina, ki jo uvrščajo med industrijsko razvite, ima med 13 tisoč delavci samo 27 % žensk. Slovensko povprečje je skoraj dvakrat večje, saj ženske zasedajo zdaj že okoli 46 % vseh delovnih mest. Zaposlenost žensk v nekaterih drugih državah pa je še večja. Na primer v Vzhodni Nemčiji, deželi ženskih tekočih trakov, je od vseh zaposlenih kar 70 % žensk, v Sovjetski zvezi pa 47 %. Tudi zaposlenost žensk v razvitih zahodnih industrijskih državah je visoka. V Zahodni Nemčiji je na vseh delovnih mestih v državi 36,2 % žensk.

Takole bi bili radi »spravljeni«, medtem ko mamica in očka delata

Tako jeseniške žene upravičeno pravijo, da živijo za »turškim gričem«, ker je zaposlenost žensk v Turčiji zelo nizka. Šala pa jim resničnosti nič ne polepša. Enostranski industrijski razvoj na Jesenicah je imel za posledico, da so ostale brez dela. Postale so žrtev težke industrije, ki njihovih rok ne potrebuje. V času, ko so na Jesenicah gradili velike tovarne, so delavci prihajali iz vse države v kolonah, jeseniške ženske pa so še naprej brisale doma prah in pomivale posodo, ker pri visokih pečeh in plavžih zanje ni bilo delovnih mest.

DELO SAMO ZA MOŠKE

Skozi vrata jeseniške železarne gre vsak dan okoli 7 tisoč delavcev. Tudi v drugih podjetjih v občini je zaposlenih približno toliko delavcev, toda skupno je v občini zaposlenih samo 3.500 žensk. Osnovni razlog za nizko zaposlenost žensk je pomanjkanje tovarn in delavnic, ki bi bile primerne za žensko delo.

Dokazov ni težko najti. Na jeseniški železniški postaji, v vlakih in avtobusih, na postajališčih in v čakalnicah jih je vedno več. Na industrijskem tiru na Jesenicah izstopi vsak dan okoli 2 tisoč delavcev moškega spola, ki se vozijo na delo iz oddaljenejših krajev. V nasprotno smer pa z Jesenic odhaja vsak dan karavana žensk. Promet je torej dvosmeren: moški prihajajo, ženske odhajajo. Vozijo se na delo v različne smeri. Nekaj se jih vozi v Beljak, druge so zaposlene v bližnjih tovarnah, kot sta Elan v Begunjah in Vezenine na Bledu. Tudi v Tržič se vozi 40 delavk, vozovnice pa imajo tudi za Ljubljano.

V čakalnici zavoda za zaposlovanje na Jesenicah čakajo v glavnem samo ženske. Število zaposlenih moških v občini je štirikrat večje, kot je število zaposlenih žensk. To pa še ni vse. Po podatkih zavoda za zaposlovanje čaka v vrsti za delo 198 žensk, ki so izgubile zaposlitev, vseh žensk, ki bi rade delale in niso prijavljene, pa je še več.

Nezaposlene ženske na Jesenicah iščejo svoj prostor v tovarnah in delavnicah z resno pripombo, da ne marajo biti peto kolo. Tega izvirnega jeseniškega greha se počasi zavedajo tudi občani.

Pavel Lotrič, predsednik občinskega odbora SZDL, pravi, da na Jesenicah niso vsega krivi:

»Jesenice niso središče težke industrije samo po naši volji. Pred leti sploh ni bilo nič bolj važnega kot visoke peči. Nič čudnega torej ni, če smo nasledili zelo enostransko industrijsko strukturo, ki nam povzroča obilico težav. Najhujše je seveda z ženskami, ki so se na Jesenice priselile z možmi, ki so dobili tod delo, in zdaj se hočejo zaposliti še same. Tako moramo hkrati odpirati delovna mesta za naravni prirastek in za vse tiste, ki so se v občini naselili. Znano je, da je med 27 tisočimi občani 3 do 4 tisoč takih, ki so prišli na Jesenice iz drugih krajev.«

Franc Žvan, sekretar občinskega komiteja ZK na Jesenicah, se je prejšnji oceni pridružil. Povedal pa je še, da zmot včasih pri nas ni manjkalo:

»Jeseice se srečujejo z istimi težavami kot Trbovlje in druga industrijska mesta, ki potrebujejo pretežno moške delavce. Zdaj vidimo, da enostransko razvita industrija tudi ni rešitev. Problem zaposlovanja žensk v naši občini je pereč. V starih pogojih gospodarjenja pa takšnih važnih činiteljev marsikdaj sploh nismo upoštevali. Posledice so takšne, da so nam težave z zaposlovanjem žensk zrasle čez glavo. Problem bomo lahko rešili počasi, usklajeno in brez otroške zaletavosti.«

NAPAČNO POJMOVANJE

Kje naj bi na Jesenicah našli delovna mesta za vse nezaposlene ženske? Odgovor na to vprašanje je težaven, ker imajo v rokah različne osnutke, ki pa lahko splavajo po vodi.

Franc Žvan pove iz prve roke:

»Čez noč ne bo nič.«

Brigita Štraus, strokovna sodelavka za zaposlovanje, pa je še bolj pikra:

»Najbolj me vznemirja, da so brez dela tudi dobre delavke.«

Kljub temu, da število nezaposlenih žena na Jesenicah narašča, pa ženske v čakalnici zavoda za zaposlovanje še ne primejo za vsako delo.

Franc Žvan govori o takšnih primerih:

»Ljudi bomo morali prepriča, da zaposlitev ni samo v tovarnah, ampak tudi v hotelih in v turizmu. Dejstvo je namreč, da turističnih delavk še ne moremo najti med domačinkami, ker se jim zdijo nekatera dela v hotelih in gostiščih neprimerna.«

Dolga leta je na Jesenicah veljalo nepisano pravilo, da si kruh lahko zaslužiš samo v tovarni. Zdaj pa takšno pravilo ne velja več.

VEČ TURIZMA, VEČ DELOVNIH MEST

Neizrabljeno možnost za zaposlitev večjega števila žensk vidijo na Jesenicah v turizmu. Turizem je že po svoji naravi primeren za zaposlitev žensk. Razen težke industrije, plavžev in visokih peči, kjer imajo glavno besedo moški, bi naj turizem postal druga gospodarska panoga, kjer bi našle delo tudi ženske. Zdaj je v jeseniški občini zaposlenih v turizmu 400 do 450 ljudi, realne možnosti pa so, da bi v turizmu zaposlili tisoč žena. Tega ne bodo dosegli z vaškimi gostilnami, ampak z neprestanim večanjem števila postelj za tujce.

Za gradnjo dveh novih hotelov v Kranjski gori se zanimata Kompas iz Ljubljane in Putnik iz Beograda. Prav tako bodo širili turizem z lastnimi sredstvi. Pod streho novih objektov pa bi tako dobilo zaposlitev precej žensk.

Pavle Lotrič zaključuje:

»Veliko vlakov v preteklosti smo zamudili, nekatere pa počasi dohitevamo.«

Turizem pa ženske na Jesenicah lahko zaposli tudi brez rednega delovnega mesta. V Kranjski gori so že primeri, da ljudje spravijo pod streho deset in več postelj za tujce. To pa so že dohodki, ko ženskam ni treba stati v čakalnici za delo. Zato ni nič čudnega, če sobarice za 3.000 postelj v občini iščejo zunaj občinskih mej.

INDUSTRIJA Z ŽENSKIMI ROKAMI

Sedanje občinsko vodstvo na Jesenicah zanika očitek, da bi bili do zaposlenih žensk v občini ravnodušni. Med vrsticami smo se pogovarjali tudi o tem, kdo je kriv, da so zamujali vlake.

Franc Žvan je vztrajal pri svojem:

»Ne bi bilo prav, če bi pisali, da nismo ničesar napravili, da bi zaposlili čimveč žensk.«

Priznati je treba, da so uvedli nove izmene v obratih, kjer so zaposlene pretežno ženske, stanovili pa so tudi nove obrate. Vse to pa je premalo. Nova delovna mesta niso bistveno popravila razmerja med zaposlenimi ženskami in moškimi. V zadnjem času pa je tudi reforma vplivala, da odstotek zaposlenih žensk ni višji, ker so mnoga podjetja odvečna delovna mesta opustila.

Nekateri podatki v jeseniški občini v zadnjem letu pa vendarle kažejo, da se občinski možje spoprijemajo z vprašanjem nezaposlenosti žensk. V Planiki v Breznici, kjer ženske delajo v preurejenih prostorih stare šole, bo letos zaposlenih že 110 žensk, prihodnje leto pa 220. Tudi v kovinskem podjetju v Mojstrani bodo na novo zaposlili vec žensk. Prav tako snujejo dva obrata na Jesenicah, kjer bi delale pretežno ženske. V načrtu imajo žično pletilstvo. Izolirka iz Ljubljane pa ustanavlja svoj obrat, v katerem bi predelovali žlindro. Tudi v Gorenjski oblačilnici so izgledi, da bi uvedli drugo izmeno. Na novih delovnih mestih bodo zaposlili tiste, ki čakajo na delo. Vrsta teh pa je vedno daljša, kljub temu, da jih je lani odšlo z Jesenic 200 v tujino.

Brigita Štraus na zavodu za zaposlovanje me je nekajkrat popolnoma prepričala. Najbolj takrat, ko je govorila, da se nezaposlene ženske delu ne izmikajo:

»Na Jesenicah dela zdaj že 140 žensk razna dela na domu. Delajo za tovarne. Največ jih dela za Planiko zgornje dele čevljev. Teh je okoli 79 v občini. 61 pa jih dela za ljubljansko Totro tržne in kolesarske mrežice.«

DRUŽINSKI PRORAČUN

Osnovni motiv, da nezaposlene žene na Jesenicah vneto iščejo nova delovna mesta, je v bistvu zelo preprost. Družinski proračun, kjer je zaposlen samo mož, čeprav je ta po poklicu železar, ne zadošča. Kupna moč povprečnega Jeseničana v enem letu je okoli pol milijona dinarjev na prebivalca, kar ni dobro in ne slabo. Zaposlena žena s svojim delom pa lahko družinski proračun poveča, čeprav se pri tem mora sprijazniti z vsemi posledicami svoje zaposlitve. Šole na Jesenicah so zasedene v štirih izmenah. Otroško varstvo pa je še popolnoma v plenicah. Na Jesenicah sta samo dva otroška vrtca in eden na Koroški Beli.

Poslanka republiške skupščine **Marica Vičar** maje z glavo:

»Teh stvari na Jesenicah nimamo urejenih, zato se ne čudim, da je toliko žensk nezaposlenih. Žena, ki ima več otrok, ne more biti redno zaposlena. Zato bo treba vzporedno z odpiranjem novih delovnih mest za ženske razreševati še vrsto problemov, ki jih zaposlitev prinaša, predvsem varstvo za otroke.«

ZDRAVKO TOMAŽEJ